

A közjegyzői díjszabás (60600/927. I. M.) százalékos díjtételei kiszámítására szolgáló

képletek.

Értékalap: a

Értékalap pengőben	Közj. okiratba foglalt szerződés, vég- intézkedés. Csőd- leltározás. Ár. vételár, zárt. jöv. feloszt. bírói megbízásból R. 3. 31. 32. §§.	Közj. okiratba foglalt adóslevél, elism. kezes- ség, egyold. nyi- latk. ingat. árverés bírói megbízásból R. 4. 30. §§.	Hagyaték tár- gyalás (székhelyen) R. 24. §.
—200	$\frac{a \times 1.5}{100}$	$\frac{a \times 1}{100}$	—
200—240	$\frac{a \times 1.5}{100}$	$\frac{a \times 1}{100}$	$\frac{a \times 2}{100}$
240—400	$\frac{a \times 1}{100} + 1.20$	$\frac{a \times 0.75}{100} + 0.60$	$\frac{a \times 2}{100}$
400—1200	$\frac{a \times 1}{100} + 1.20$	$\frac{a \times 0.75}{100} + 0.60$	$\frac{a \times 1.5}{100} + 2$
1200—6000	$\frac{a \times 0.75}{100} + 4.20$	$\frac{a \times 0.50}{100} + 3.60$	$\frac{a \times 1}{100} + 8$
6000—12000	$\frac{a \times 0.5}{100} + 19.20$	$\frac{a \times 0.35}{100} + 12.60$	$\frac{a \times 0.75}{100} + 23$
12000—24000	$\frac{a \times 0.35}{100} + 37.20$	$\frac{a \times 0.25}{100} + 24.60$	$\frac{a \times 0.50}{100} + 53$
24000—240.000	$\frac{a \times 0.25}{100} + 61.20$	$\frac{a \times 0.10}{100} + 60.60$	$\frac{a \times 0.25}{100} + 113$
240.000—2,400.000	$\frac{a \times 0.10}{100} + 421.20$	$\frac{a \times 0.05}{100} + 180.60$	$\frac{a \times 0.10}{100} + 473$
2,400.000—	$\frac{a \times 0.05}{100} + 1621.20$	$\frac{a \times 0.02}{100} + 900.60$	$\frac{a \times 0.05}{100} + 1673$

(E képletek nélkülözhetővé teszik a Rendelet függelékeként kiadott oszlopos összeállítását, melynek alkalmazása mellett az interpolálás okából külön számításra volt szükség.)

Összeállította: Fekete László dr.

KIR. KÖZJEGYZŐK

KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1927.

Held irodalmi és nyomdavállalat II., Margit-körút 7. Telefon: T. 273—95.

TARTALOM:

1. **Kovaliczky Elek dr.**, sátoraljaujhelyi kir. közjegyző: Bizonyítás közjegyzői okirattal szemben.
2. **Cseh Jenő dr.**, budapesti kir. közjegyzőhelyettes: Közjegyzők — közjegyzőhelyettesek.
3. **Urbán Zoltán dr.** okl. ügyvéd, szföv. árvaszéki-ülnök: A királyi közjegyző ügygondnokrendelési joga.
4. Közlemények.
5. Judikatura.
6. Szerkesztői üzenetek.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58

Bizonyítás közjegyzői okirattal szemben.

Irta: **Kovaliczky Elek dr.** sátoraljaujhelyi kir. közjegyző.

Az európai államok jogfejlődése, — amíg elérkezett az anyagi jog megalkotásának a magaslatára, — köztudattá érlelte azt a meggyőződést, hogy a jogbiztonság csak a jogvédelem teljes és tökéletes szervezésével valósítható meg, azzal *a jogvédelemmel, amely a jogsérelmeknek nem csupán megtorlására, hanem azoknak a megelőzésére is kiterjed.* Az állampolgárt igazi jogállamban már akkor is, amikor jogait szerződésekben biztosítani akarja, — jogvédelemben kell részesíteni. Mert ha áll az, hogy mindenkinek a szerződése a maga törvénye és hogy a törvény nem tudásával senki sem védekezhetik: akkor kötelessége az államnak, amely a jogrend érdekében ezt a két alapelvet felállítani kénytelen, arról is gondoskodni, hogy *a törvényben járatlan állampolgárok megbízható közegek útján már akkor ismerjék meg a törvényeket, amikor polgártársaikkal jogviszonyban lépve, jogügyleteket kötnek és jogokat alapítanak*; ne csak akkor hallja az állampolgár a törvény szavait, amikor perbeszállva a bíró az ítéletet kihirdeti előtte, hanem még mielőtt a per kényszerűsége elé állítatik ott, ahol jogait szerződésbe foglalni készül. *Ez az egyedüli módja a perek lehető megelőzésének, ez a hivatása a megelőző jogvédelemnek.*

A megelőző jogvédelem szervezésének eszközei: a szerződéskötés alakszabadságának megszorításával az okirati és közokirati kényszer, valamint a közhitelességi intézmény szervezése.

Minálunk a megelőző jogvédelem szervezésére vonatkozólag számbavehető komoly lépés eddig alig történt; a főrendiház 1912. június 27-én tartott ülésében a polgári perrendtartás életbeléptetési javaslatáról folyt vitában *Bernáth Géza* a kir. Kuria nyug. másodelnöke egyenesen konstatálja, hogy „*amennyire haladtunk igazságszolgáltatásunk terén, úgy perjogunkban, mint bírói szervezetünkben, annál kevésbé haladtunk igazságügyünknel a praeventóban.* Innen vannak azután a mi számtalan pereink, — hogy nem gondoskodunk már a jogügyletek rendezésénél, a jogügyletek biztosításánál arról, hogy az esetleges pereket megelőzzük.“

A szerződés-kötés alakszabadságának megszorítására vonatkozó kérdés, vagyis az okirati és közokirati kényszer terjedelmének a kérdése minden időben és mindenhol a jogbiztonságot szolgáló hivatott igazságügyi politikának volt a kérdése és feladata, melynek helyes megoldása a mindenkori igazságszolgáltatási, közgazdasági és kulturális viszonyokkal van a legszorosabb összefüggésben. Nálunk sajnos — az okirati, illetve a közokirati kényszer kérdése nem is jogpolitikai, hanem legelsősorban s főleg általános politikai és pártpolitikai kérdés, melynek megoldása körül az igazságügyi kormánynak valóságos tojástáncot kell járnia a jogbiztonság régen felismert és feltárt követelményei közt egyrészt, másrészt a kenyéririgy, konkurrenczia és a pártpolitikai szolgálatban álló érdekek között. Le kell szögeznünk azt a tényt, hiszen ez köztudomású, — hogy *Magyarországon a megelőző jogvédelmet a községi és körjegyzők magánmunkálatairól szóló törvény hatályon kívül helyezése nélkül rendezni nem lehet.* A fentebb érintett főrendiházi beszédben már 1912-ben hangsúlyozta *Bernáth Géza*, a kir. Kuria nyug. másodelnöke, hogy „*egy állam sincs a világon, mely megengedné azt, hogy valamely egyén, kinek ügynevezett hatósági jogköre van, ugyanabban az ügyben, melyben ezen impériumnál fogva eljár, — egyszersmind jogi képviselést is vállalhasson.* Magából ezen ellentétből, mely a hatóság érdeke és a fél érdeke közt kialakul, látszik, hogy már a rendszer olyan, mely utját állja annak, hogy a jegyzőknek megengedtéssék, hogy ilyen jogi képviselést foglalkozhassanak“, *Márkus Dezső dr.* a m. kir. Kuria bírása 1912. évben „*A kir. körjegyzőség fejlesztése*“ című cikkében írja, hogy „*a törvényhozás akkor, amikor az 1904. XI. törvény cikk 12. §-ában a községi s körjegyzőket a magánmunkálataikra vonatkozólag törvényes jogosultsággal felruházta, végzetes*

hibát követett el a jogbiztonsággal és a község érdekeivel szemben, mert olyanok jogi tudatlanságának szolgáltatotta azt ki, akik hatósági jogkörüknél fogva az érdekeltekben nemcsak a hozzáértés látszatát keltik fel, de akik avval a felekre erkölcsi kényszert is gyakorolnak stb.“

Kétségbevonhatatlan tény az, hogy a községi és körjegyzőségek valóságos kínai fallal zárják el a falu népét az okiratolásra hivatott körjegyzőktől és a szakavatott ügyvédektől, amely falusi nép — a jegyzőjének hatalmi befolyásától semmiképp sem tud menekülni. Joggal állíthatjuk, hogy az állam közvetett uton egyenesen kényszert gyakorol, hogy ügyleteit hivatlan kezekre bizza; ez az erkölcstelen politika duzzasztja meg a perek számát s amely államban ezeket az állapotokat évtizedekig túrni tudják, ott jogbiztonságról, megelőző jogvédelemről beszélni nem lehet.

Az okirati kényszerről szóló törvénytervezettel szemben a körjegyzői kamarák felterjesztésükben részletesen kifejtették álláspontjukat és számolva szomorú közállapotainkkal igazán a minimumra redukálták azokat a kívánságaikat, amelyek teljesítésétől a perek egészségtelen szaporodásának meggátlását, azok egyszerűsítését s a bíróságok tehermentesítését várni és remélni lehet. Alapkövetelésünk az volt, hogy a tervezet 9. §-ában felsorolt esetekben, melyek közé az ingatlanforgalmi telekkönyvi ügyletek is tartoznak, az a kvalifikált hitelesítési kényszer statuáltassék, amely az 1886. évi törvény cikk 27. §-ában a kézjegy, keresztvonás s a vakok aláírásának hitelesítésénél kötelezően előírva és szabályozva van; különös súlyt helyeztünk továbbá arra, hogy az ügynevezett családi ügyletek, vagyis egyenes ági rokonoknak, egyenes ági sógoroknak és testvéreknek egymásközi jogügyletei a körjegyzői okirati kényszer jogvédelme alá helyeztessenek.

Az okirati kényszerről szóló s a képviselőházhoz beterjesztett törvényjavaslat még ezeket a minimumra redukált kívánságainkat sem teljesítette. Ilyen körülmények között tekintettel arra, hogy ha ebből a törvényjavaslatból törvény lesz, a kontár kezekből kikerülő okiratok csak szaporodni fognak, alig lehet remény arra, hogy a törvényjavaslatot céljt érjünk, a bíróságainkat tehermentesítsük és a jogbiztonságot szolgáljuk!

Ámde pusztán csak az okirati kényszer kisebb-nagyobb foku szabályozásával soha sehol sem sikerült a megelőző jogvédelemnek szervezése; minden igazi jogállam legfőbb feladatának tekinti

e mellett a közjegyzői intézmény olyan megszervezését, mely a közjegyzői okirat formájában a jogkereső közönségnek megbízható, a szabad birói mérlegelés alól kivett bizonyítási eszközt állít rendelkezésére, amely a költséges és hosszadalmas perek megelőzésére szolgál és egyben azonnali végrehajthatósági jogcímet biztosít.

Minthogy szomorú közállapotainkra tekintettel semmi kilátásunk sincs arra, hogy az okirati kényszerről szóló törvényjavaslatral szerény kívánságaink teljesedésbe menjenek, most *abból az alapgondolatból indulunk ki, hogy a közjegyzői okirat elterjedését ne kényszerrendszabályok útján, tehát nem a közjegyzői kényszer alá tartozó ügyetek kiterjesztésével, hanem az által kell elérni, hogy minden lehető megtesszünk, ami annak hasznavehetőségét, bizonyító értékét emeli és a magánokirattal szemben kétségbevonhatatlan előnyökkel felruházza.*

Vizsgáljuk meg a magyar közjegyzői okirat szerepét a jogszolgáltatásban, perbeli bizonyító erejét és értékét a perben.

A régi perrendtartás: az 1868. évi 54. törvénycikk 165. és 167. §-a értelmében a közokirat, ha tartalma és alakja szerint ilyenül jelentkezik, az ellenkező bizonyításáig valódinak tekintendő és a közokirat teljes bizonyító erővel bír mindaddig, míg az ellenfél annak hamisságát, vagy valótlanágát be nem bizonyítja; az idézett 167. §. tehát, mint ismeretes az ellenbizonyítást kizárja; miután a közokirat bizonyító erejét ezen közokirati minőség hiányának bizonyítását célzó kifogáson felül egyéb feltételtől függővé nem teszi, implicite kimondja azt, hogy amennyiben ilyen kifogások nem tehetők, a közokirat bizonyító ereje meg nem dönthető, vagyis *a régi perrendtartás hatálya alatt tételes jogunk szerint közokirattal szemben ellenbizonyítás ki van zárva.* Ámde mindezek dacára birói joggyakorlatunk következetesen helyt adott a formális ellenbizonyításnak is — nemcsak a ki nem zárható materiálisnak is, sőt helyt adott — bár ez irányban nem következetesen — csak itt ott szórványosan az ellenbizonyításnak a közokiratra megszabott alakszerűségek tárgyában is, amiből a legkárosabb jogbizonytalanság származik.

Az ellenbizonyítás határait illetőleg rendkívül ingadozó birói gyakorlatnak azonban véget vetett az 1911. évi I. törvénycikk, az új perrendtartás 316. §-a, mely szerint „az ellenbizonyítás közokirattal szemben is meg van engedve“. Nem lévén elhatárolva a közokirat tartalmának valódiságára vonatkozó ellenbizonyítás a

közjegyzői alakszerűségre vonatkozó ellenbizonyítástól, ma már tényleg úgy áll a dolog, hogy az ellenbizonyítás korlátlan szabadsága a köziratot bizonyító értékét a magánokirattal egy színvonalra helyezte és köztük minden gyakorlati különbséget megszüntetett. Sőt mivel a közokiratnak sokkal több az alakszerűsége, ezek az alakszerűségek körülményesebbek és ami különösen kiemelendő kényesebbek is, ennél fogva a támadást megkönnyítik, a peres vitát bonyolultabbá és a közirattal bizonyító félnek kockázatát nagyobbá teszik, úgy hogy bátran lehet azt állítani, hogy a köz- és magánokirat bizonyító értékének egy nivóra helyezése a gyakorlati tapasztalatnak már nem is felel meg, mert tulajdonképpen ma már bizonyító erő tekintetében a közokirat kevesebbet ér a magánokiratnál.

Az új perrendtartás a köziratok és olyan magánokiratok tekintetében, amelyek ezeknek, mint bizonyítékoknak megbízhatóságot biztosító kellekekkel vannak ellátva, a bizonyítékok szabad mérlegelésének egyébként elfogadott elvétől eltér, ezeket törvényes bizonyító erővel ruházza fel s kiveszi a biró szabad mérlegelése alól. A közokirat bizonyító értékét, vagyis a közirattal való főbizonyítást a Pp. 315. §-a akként határozza meg, hogy a közokirat *teljesen* — tehát egy esetleges ellenkező birói meggyőződés kizárásával bizonyítja egyrészt az okiratot kiállító hiteles személynek benne foglalt intézkedései, határozata, nyilatkozata, vagy tanúsításának megtörténtét (ez az alaki bizonyító erő,) és másrészt bizonyítja a köziratot kiállító előtt történt nyilatkozatoknak és egyéb tényeknek a valósággal való egyező tanúsítását, (ez a tartalmi bizonyító erő). A törvény a bizonyító erő tekintetében a köziratok válfajai közt különbséget nem tévén, ez a bizonyító erő elvileg egyforma, vagyis tartalmuknak teljes bizonyítékát nyújtják; a tartalomhoz képest kell tehát megállapítani, hogy a köziratok különböző válfajai (rendelkező és tanúsító közokiratok, — amely utóbbiak közé a felek nyilatkozatait és a tényt tanúsító közokiratok tartoznak) tényleg miféle bizonyítékot szolgáltatnak. Míg a rendelkező okirat nem bizonyíthat többet, mint a benne foglalt hatósági intézkedés alaki megtörténtét, addig a tanúsító közokirat nemcsak a benne foglalt tanúsítás megtörténtét, de a tanúsított tények valóságát is bizonyítja, mert az ezekről való tudomás az okirat tartalmához tartozik.

Az ellenbizonyításnak a célja bizonyítani azt, hogy a köz-

okiratban tanusított nyilatkozatok, jogcselekmények és egyéb tények meg nem történtek, vagy nem úgy történtek, — nem más ez, mint a közirattal bizonyított tényállás valótlanságának kimutatása; kiterjed az okirat egész tartalmára, tehát az okiratban tanusított eljárási alakszerűségek megtartására is. A törvényes alaki bizonyító erővel felruházott közokirattal szemben megengedett ellenbizonyítás alapjában annak törvényes bizonyító erejét megszünteti és a bírói szabad mérlegelést a közokirattal bizonyított tényállás tekintetében — egészben és minden irányban visszaállítja.

Az ellenbizonyítás korlátlan megengedettségének veszélyeit csak a bizonyítási rendszer elejtésével járó az a bírói mérlegelés csökkentheti, amelynek módjában áll még akkor is nagyobb bizonyító erőt tulajdonítani a közokiratnak, — ha az ellenbizonyíték formai szempontból nem is volna kifogásolható. (Dr. Holitscher értekezése a kir. közjegyzők 1915. évi 5. számú közlönyében.)

Amíg a törvényhozás nem intézkedik, hogy a törvény szabályainak megfelelően kiállított közokirat kedvezőtlen esélyek, vagy rosszhiszemű törekvésekkel szemben megoltalmaztassék, addig a bírónak kell minden óvatosságot kimeríteni a közokirat ellenbizonyítékainak megbírálásánál és e tekintetben inkább konzervatív és védő álláspontra kell helyezkednie, mert ezt a törvényhozás által megteremtett közjegyzői intézmény követeli, amihez annyi vitális érdek fűződik a jogéletben. (Rupp. Közjegyzői Közlöny 1897. évi 5. számában.)

Különösen az eljárási alakszerűségek megtartása tekintetében a bírónak mindig szem előtt kell tartania azt, hogy egyfelől áll a tanusított tény létrejöttének idejével egybeeső tanusítása egy erre szakértelménél és felelősségénél fogva hivatott közhivatalnoknak és másrésről olyan tanuknak esetleg hosszú idő után ellenőrizhetetlen befolyások alatt történő tanuságtétele, akikben többnyire hiányzik a képesség is a jogi mozzanatok helyes felfogására. A helyes uton haladó bírói gyakorlat feladata lett volna tehát megakadályozni azt, hogy az ellenbizonyítás korlátlan megengedése által a közjegyzői okirat végleg ne diskreditáltassék és teljesen el ne népszerűtlennítettessék.

Sajnosan kell konstatálnunk, hogy ennek a feladatának a bírói gyakorlat nemcsak hogy nem felel meg, hanem amint fentebb kifejtettük, — a közjegyzői okiratok bizonyító értékét teljesen diskreditálta.

A közjegyzői okiratnak ez az elértéktelenítése végeredményben odavezetett, hogy a jogkereső közönség a közirattól, mint több megtámadási és így több megdöntési esélyt nyújtó, tehát nagyobb kockázattal is járó okirati formától tartózkodik és a közjegyzői okiratok száma évről-évre rohamosan csökken; oda jutottunk tehát, ahol Ausztria az 1855-iki közjegyzői novella után jutott, amennyiben az 1850-iki közjegyzői rendtartás fejlődését a novella ép a leglényegesebb pontjában a közhitelességben semmivé tette, mert annyi kifogást és ellenbizonyítást engedett a közjegyzői okmány ellen, hogy az elvben kimondott feltétlen bizonyító erőnek tartalmilag semmi jelentősége többé nem volt és e közjegyzői okiratoknak felvétele egészen megszűnt.

Ily körülmények között joggal kérdezhajjuk, hogy mire való hát az egész közjegyzői intézmény, amelyet avégből létesítettek, hogy a jogkereső közönség ügyleteit a legnagyobb biztonsággal megköthesse, hogy az esetleges perben megdönthetetlen bizonyítékot adjon a kezébe, amikor másrésről az ellenbizonyítás korlátlan megengedésével egyenesen lehetetlenné teszik azt, hogy a közjegyzői intézmény a lényegének megfelelő eredeti rendeltetésének szolgáljon.

Ma már nem elégedhetünk meg avval, amit a magyarországi kir. közjegyzők országos kongresszusának állandó bizottsága 1911-ben az új perrendtartás törvényjavaslatának tárgyalásakor az igazságügyi kormányhoz intézett emlékiratában kért, — és meg nem kapott — tudniillik, hogy a perrendtartás az a szakasza, mely szerint „az ellenbizonyítás a közirattal szemben meg van engedve“ egészítessék ki a javaslat 253. §-ában a bírósági tárgyalási jegyzőkönyv tekintetében megállapított azon bizonyítási szabály analogiájára, hogy a „tárgyalásra megszabott alakszerűségek megtartása csak a tárgyalási jegyzőkönyvvel bizonyítható“ a következő toldással „a köziratokra megszabott alakszerűségek megtartása csak magával a közirattal bizonyítható.“

A közjegyzői okirat bizonyító ereje és az ellenbizonyítás szempontjából a román és germán jogok között óriási különbség van; míg a román jogrendszer szerint a közokirat feltétlen bizonyító erővel bír s ellenében a formális ellenbizonyítás teljesen ki van zárva, addig a germán jogrendszerben a közjegyzői alakszerűségeket kivéve egyébként a formális ellenbizonyítás egész terjedelmében meg van engedve; az ellenbizonyítás megengedett-

ségében fekszik a leglényegesebb különbség a német és a francia közjegyzőség közt, amennyiben a francia jog ellenbizonyítást nem enged, hanem csak hamisítási keresetet, mint a német jogban a bírósági ülési jegyzőkönyvekre vonatkozólag, csak az okirat-hamisítás bizonyítása van megengedve, a közjegyzői okirat tehát csak büntetőjogi uton semmisíthető meg, — feltéve természetesen, hogy a közokirat a külalakjára nézve a törvény szabályainak megfelel.

Íly körülmények közt vizsgálat tárgyává kell tennünk azt a kérdést, hogy a közokirattal szemben megengedett ellenbizonyításnak melyik rendszere szolgálja jobban a jogbiztonságot, az-e amelyben a formális ellenbizonyítás egyáltalán ki van zárva és csak a hamisság vagy hamisítottság esetén van helye, avagy azon rendszer, amely a közirat tartalmának valótlansága ellen az ellenbizonyítást korlátlanul megengedhetőnek tartja. Ezt a kérdést, hogy a jogbiztonságra nézve melyik álláspont helyesebb, csak az adott igazságügyi és társadalmi viszonyok gondos mérlegelésével lehet helyesen megoldani. Az kétségtelen, hogy a formális ellenbizonyítás megengedettsége a modernebb irány, a fejlettebb és általános elfogadott tudományos nézet, amely álláspont jogvédelmi körébe vonja, tehát jogbiztonságot akar nyújtani azokban a ritka esetekben is, amikor a közjegyzői okirat tartalmi része, vagyis a közjegyző által tanúsított akarat kijelentések nem felelnek meg a felek által tényleg tett akaratkijelentéseknek. A formális ellenbizonyítás kizárását képviselő felfogás viszont inkább jogvédelem nélkül hagyja ezeket a szórványosan előforduló eseteket, mert a formális ellenbizonyítás kizárása által kevésbé fejlődött jogszolgáltatási viszonyok között sokkal nagyobb szolgálatot tesz a jogbiztonságnak azzal, hogy a köziratot formális megtámadhatlanságával az egymással magánjogi viszonyba lévő állampolgároknak megtámadhatlan bizonyítási eszközt ad a kezükbe, miáltal a közjegyzői okiratok elszaporodását, a perek kevesbbedését és egyszerűsítését, egyszóval a megelőző jogvédelem szervezését mozditja elő.

Az első rendszer tehát az olyan jogállamban lehet üdvös s célravezető, mint amilyen Németország vagy Ausztria, ahol már minden kedvező egyéb igazságügyi tényező feltételezése mellett szervezett jogvédelemről lehet szó. Ahol kitűnően szervezett jogi szakoktatás, kiválóan képzett bírói kar, kiválóan képzett és anyagilag

független ügyvédi kar létezik, ahol a perek száma arányosan megfelel a gazdasági élet fejlődésének, ahol az általános műveltség, a törvénytisztelet el van terjedve, meg van szervezve a kauteláris jogvédelem, ahol a magánjogi viszonyokat nem ingadozó bírói gyakorlat, hanem biztos alapokon nyugvó és a nemzet társadalmi és gazdasági szükségleteinek megfelelő polgári törvénykönyv szabályozza, amely eléggé kiterjedt mértékben közjegyzői kényszer alá helyezi a jogügyleteknek egy igen nagy csoportját, — ott igenis helyén való lehet az az újabb, modernebb bizonyítási tan, mert az ilyen jogállamban az összes igazságügyi szervek kiváló fejlettsége mellett kötelessége az államnak már azokat a szórványos eseteket is jogvédelembe venni, amelyekről fentebb szó volt. Különben Németországban is fokozatos lassú fejlődésnek az eredménye az ellenbizonyítás megengedhetősége; minél fejlettebbek lettek az igazságügyi szervek, annál tágabbra lehetett szabni az ellenbizonyítás határait. Kevésbé fejlett jogviszonyok mellett azonban azt a jogbiztonsági eszközt, amelyet a közjegyzői okirat az ő megtámadhatlan formalizmusával nyújt, a helyes igazságügyi politika szempontjából nélkülöznünk nem lehet és nem szabad megelégedni azzal a különbséggel, amely a közokirat és magánokirat között van, tudniillik a valódiság jogvédelmével, hanem a jogbiztonság szempontjából azzal kell a közokiratnak a magánokirat feletti jelentőségét kiemelni, hogy a formális ellenbizonyítást tartalmi része ellen kizárjuk.

Ha összehasonlítjuk a hazai jogállapotokat a németországiakkal be kell látnunk, hogy korai volt ez a recepció, mert a mi igazságügyi viszonyaink erre még nem alkalmasak. A perek számának abnormis emelkedése, a bírói kar létszámának aránytalan magas volta és ennek folytán elégtelen fizetési viszonyai, az ügyvédi túlprodukciónak a politikai okokból törvényesített zugírászat a rettenetes drága perlekedés, a bírói gyakorlatban megnyilvánuló bizonytalan állapot, a jogegység teljes hiánya, a megelőző jogvédelem teljes szervezetlensége és a mindezeknél fogva természetesen bekövetkezett általános jogbizonytalanság egyenesen megköveteli, hogy visszatérjünk az 1868. évi 54. törvénycikk 165. §-ának álláspontjára, vagyis arra a francia perrendtartásban elfogadott álláspontra, amely szerint a formális ellenbizonyítás közjegyzői okirat ellenében teljesen ki legyen zárva. Ha még figyelembe vesszük, hogy a perek szaporodásával járó óriási feladatot

a bírák létszámának szaporításával szanálni többé nem lehet és hogy a jogorvoslatoknak további korlátozása immár a jogbiztonság rovására megy és ha még figyelembe vesszük a tanubizonyítás megbízhatlanságára vonatkozó újabb koru vizsgálatokat, amelyeknek eredménye valósággal megdöbbentő és ha tekintetbe vesszük azt, hogy már az eskübizonyításnak a perből való kiküszöböléséről is hallatszanak tekintélyes hangok, akkor mindezen körülmények mérlegelésével csak nagyon rövidlátó igazságügyi politika fog arra gondolni, hogy a közokirat tartalma elleni formális ellenbizonyítás korlátlan megengedése által a közjegyzői okirat értékét és használhatóságát tökéletesen lerontsa csak azért, mert véletlenül a szomszédságunkban van egy évszázadokkal fejlettebb jogállam, amelyben a jogélet már annyira konsolidálódott és tökéletesedett, hogy az állami megengedheti magának azt a fényűzést is, amely egyes ritka esetekben előforduló jogsérelmeknek a megvédésére vonatkozik. Helytelen igazságügyi politika lehet az, amely a történelmi fejlődést figyelmen kívül hagyva semmivel sem indokolt ugrásokat tesz akkor, amikor kézzelfoghatólag meg van adva a lehetőség a megelőző jogvédelem helyes szervezésére.

Az előadottak alapján az a kívánságunk, *hogy a közjegyzői okirat bizonyító értékének helyreállítása céljából az 1911. évi I. törvénycikk 316. §-ának eltörléséről és az 1868. évi 54. törvénycikk 165. §-ának visszaállításáról, vagyis a közjegyzői okirattal szemben az ellenbizonyításnak minden irányban való kizárásáról már az okirati kényszerről szóló s rövidesen tárgyalásra kerülő törvényjavaslatban történjék gondoskodás.*

Közjegyzők — közjegyzőhelyettesek.

Irta: **Cseh Jenő dr.** kir. közjegyzőhelyettes,
a magyarországi kir. közjegyzőhelyettesek országos egyesületének
elnökhelyettese.

A Közlöny szerkesztője az első számban megjelent szerkesztői programjában ígérte, hogy foglalkozni kíván a királyi közjegyzőhelyettesek érdekeit érintő ügyekkel, a budapesti kir. Közjegyzői Kamarának évi rendes közgyűlésén pedig Lipcsei Péter dr. kir. közjegyző úr emlékezett meg titkári jelentésében meleg hangon a helyettesekről s a Kamara támogatását helyezte részükre kilátásba.

A Magyarországi Királyi Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesületének tagjai köszönettel fogadják az irányukban megnyilvánult ezt a szives hajlandóságot, hogy azonban a megígért támogatás ne csak szépen hangzó szó maradjon, hanem gyakorlatban is megvalósulhasson s a megvalósulásnak úgy tárgyi, mint ethikai előfeltételei megteremtődhessenek: egynéhány szerény megjegyzés megtételére helyet kérek e lap hasábjain.

Felállítom a tételt, melynek általános igazságát kétségbe vonni nem lehet, hogy minden intézmény strukturájának akár a régi keretekben való fenntartása, akár pedig a régi kereteknek kibővítése, fejlesztése s a haladó élet követelményeihez való idomítása abban találja legfőbb biztosítékát, ha az intézménynek képviselői az intézmény levegőjében nevelkednek fel, magából az intézményből termelődnek ki, s minden idegszálukkal hozzá vannak kapcsolódva annak mechanizmusához.

Áll ez a tétel a közjegyzőség intézményére is, amelynél a természetszerű fejlődésnek abban kellene megnyilvánulnia, hogy *az intézmény a maga succrescentiáját magából a közjegyzőségből, vagyis a közjegyzői munkakörbe magukat hosszú éveken át bedolgozott s a közjegyzői ethika minden attributumával átítatott közjegyzőhelyettesekből kapja.*

De hogy ez megtörténhessék, annak az első és utolsó feltétele: egy jogilag képzett, *a gyakorlatban beváló s a közjegyzői ethika szempontjából kifogástalan közjegyzőhelyettesi karnak nevelése.* Ennek a nevelésnek súlyos terhe pedig a közjegyző urak vállára nehezedik. Nem kívánom ezzel azt mondani, hogy a közjegyzői iroda jogi szeminárium legyen, ahol a közjegyző a maga helyettesét a jogi alapfogalmakra tanítsa s a közjegyzőség lényegét tevő perenkivüli jogszolgáltatás és jogbiztonságnak nagy eszméiről kioktassa, de — feltételezve mindig a kellő jogi megalapozottságot s a közjegyzőség erkölcsi erőinek tudatát — szükségesnek tartom, hogy a közjegyző magát helyettesével ne csak munkaadói viszonyban állónak, hanem családi kapcsolatban levőnek is tekintse, s ezen családi kapcsolat szabja meg a helyettesével való foglalkozásának és bánásmódjának terjedelmét és tónusát. Ha megvan ez a kapcsolat a közjegyző és helyettese között, akkor magától adódik a következmény, hogy a közjegyző minden jogesetet helyettesével megtárgyal, véleménykülömbőség esetén a discussionak helyt ad, könyvtárát a helyettes előtt el nem zárja, a közjegyzőséget érdeklő

judicaturára figyelmét felhívja s önkénytelenül is kialakítja benne azt a nélkülözhetetlen tudatot, hogy a közjegyzőség nem csak — és nem első sorban — pénzkérésre alkalmat nyújtó foglalkozás, hanem a magyar jogszolgáltatásnak egy közkinccse, amelynek a jogkereső közönség szemében nimbusza van, s amelyet egy több mint félszázados időfolyás tiszteletet gerjesztő patinával vont be, ezt a nimbuszt megőrizni és ezt a patinát conserválni minden a Karhoz tartozó egyénnek kötelessége. Így lesz a helyettes a közjegyzőnek nemcsak a munkakör betöltésében a törvény által rendelt teljes jogkörű helyettese, hanem a közjegyzőnek egy második „én“-je, aki átérzi, hogy amidőn a közjegyző pecsétjét helyettesítéskor átveszi, akkor az általa helyettesített közjegyzőnek s magának az egész közjegyzői karnak becsületét veszi őrizetébe s ezt a letétet sértetlenül kell visszaszolgáltatni.

Amikor a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete mindezeket a követelményeket felállítja tagjaival szemben, ugyanakkor a közjegyző urakat tisztelettel megkéri, hogy szakítva az eddig — hacsak szórványosan is — gyakorlatban volt szokással ne adjanak módot arra, hogy kétféle helyettesek legyenek: olyanok, akik nemcsak be vannak jegyezve a kamaránál, hanem tényleges joggyakorlatot is folytatnak s olyanok, akiknek helyettesége pusztán a kamarai lajstromban való bejegyzésben áll.

A közjegyzői novella 2. szakaszának utolsó bekezdése imperative rendeli, hogy a közjegyzőjelölt joggyakorlatának (tehát a közjegyzőhelyettesekének is) kizárólagosnak kell lennie, s a jelölt egyidejűleg más szolgálatban nem állhat. A törvénynek ez a rendelkezése tehát a joggyakorlat tényleges folytatását kívánja s ezért nemcsak a törvény megsértését, hanem az úgynevezett „vérbeli„ közjegyzőhelyetteseknek is súlyos sérelmét jelenti, ha hosszú éveken keresztül bejegyzett helyettesként szerepel az, ki bejegyzésének egész ideje alatt az ország területén kívül tartózkodott, vagy bejegyeztetnek olyanok, akik életük java részét más pályán töltvén el, egyszerre ellenálhatatlan vonzalmat éreznek a közjegyzőség iránt és bár tényleges joggyakorlatot egy percig sem folytattak, pályázati kérvényükben közjegyzőhelyettesként szerepelnek s ezt a minőségüket s Kamara lajstromkivonatával is támogatni tudják. Ne legyen másféle helyettes, mint csak olyan, aki a közjegyzőt helyettesíteni tudja s adott esetekben tényleg helyettesíti is. Ezek mellé azután álljanak oda a közjegyző urak tekintélyüknek

egész súlyával s támogassák őket abban a törekvésükben, hogy a közjegyzői állásoknak pályázat kiírása nélkül áthelyezés útján való betöltése megszünttetésük és a helyettesek azon a pályán, amelynek szolgálatára magukat testestől-lelkestől odaadták, célt is érthessenek. Ezek a helyettesek nem lesznek tékozló örökösök, de lesznek a rájuk szálló örökségnek: a közjegyzői intézmény tekintélyének becsületes fenntartói.

A királyi közjegyző ügygondnokrendelési joga.

Irta: **Urbán Zoltán dr.** okl. ügyvéd, fővárosi árvaszéki ülnök.

Szabadjon e lap folyó évi 1. számában ugyane cím alatt megjelent közleményhez az érdekelt másik oldal részéről — mint a fővárosi árvaszék teljes ülésében is tárgyalt kérdés előadójának — hozzászólnom. Ha e minőségemben a gyámhatóság szempontjából foglalkozom is a kir. közjegyzőnek az 1894: XVI. t. c. 55. §-ának 4. pontjában meghatározott gondnokrendelési jogával, azt teljes objektivitással óhajtom megtenni és a vonatkozó jogszabályok helyes és szabatos tartalmának megállapításával a gyámhatóság és a kir. közjegyzők közötti harmonikus együttműködést kívánom előmozdítani. Meggyőződésem, hogy a közleményben leközölt b. ü. min. rendelet e controverz kérdést nyugvóponttra nem hozza s ezért örömmel töltene el, ha irásom a másik oldal részéről válaszra méltattatnék, mert a kérdésnek különböző nézőpontok szerint való vizsgálata és megvilágítása kétségtelenül arra az eredményre fog vezetni, hogy mindkét fél által elfogadandó egyöntetű vélemény szűrődik le és annak nyomán egységes gyakorlat keletkezik.

A felmerült vitákra okot adó törvényhely szerint a közjegyző mint a hagyatéki tárgyalás vezetője részéről eseti gondnok kirendelésének a következő feltételek mellett van helye: 1. a kiskorú, vagy gondnokolt érdeke törvényes képviselőjének avagy ugyanazon törvényes képviselő által képviselt más kiskorúnak, vagy gondnokoltnak érdekével ütköznék össze, 2. ez az érdekellentét a tárgyaláson tűnnek ki, 3. a gyámhatóság még gondnokot előbb ne rendelt legyen és 4. a közjegyző gondnokrendelési ténykedése utólagos gyámhatósági jóváhagyást nyerjen.

Már a 3. és 4. alatti feltétel megszabásából is kiderül, hogy a gondnoknevezés tulajdonképpen a gyámhatóság hatáskörébe eső feladat. Ez természetes is, mert a kiskorúak és gondnokoltak hiányzó cselekvőképességének pótlásáról való gondoskodás a gyámhatóság egyik legfőbb hivatása, a gyámhatóság hatáskörének egyik legfontosabb alkotó eleme; e mellett e hatóságnak iurisdictionális hatáskörrel felruházott tagjait és a gyámügyészt terheli a cselekvőképtelen személyek érdekében a 7740/1923. M. E. sz. rendeleten nyugvó nagy felelősség, aminek folytán ez a hatóság van a kiskorúak és gondnokoltak ügyeinek gyámhatósági szemszögből való egyoldalú figyelemmel kísérésére leginkább beidegződve.

A közjegyző részére ilyként *contra rationem juris* az említett feltételekhez fűzött gondnoknevezési jogkör csupán kivétel a gyámhatóságnak ebbeli hatáskörét megállapító rendes jogszabály alól, amely kivétel indokát az eljárás gyorsításában és további költségmentesítésében rejlő célszerűségi szempontok képezik. Kivételes intézkedésre pedig kiterjesztő törvényt magyarázatot alkalmazni nem lehet, amiből folyik, hogy a közjegyző pl. távollévő, méhmagzat stb. képviseléről még akkor sem gondoskodhatik, ha a képviselő hiánya a tárgyalás alkalmával derül is ki. S ha a közjegyző ezek részére mégis gondnokot rendel, miként ez a gyakorlatban sokszor előfordul, annak díja az általa képviselt fél terhére meg nem állapítható, ha a gyámhatóság e gondnok felmentése mellett új gondnokot rendel.

De nemcsak elméleti következtetés útján kell arra a konklúzióra jutnunk, hogy a gondnokrendelés az általános jogszabály szerint a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. A gyámügyről szóló 1877: XX. t. c. 30. és 31. §§-ai és az Ö. E. 128. §-a ugyanis *expressis verbis* kimondják, hogy egyéb esetek mellett a most szóbanforgó érdekellentét esetén is a gondnok kirendelése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. E törvényszakaszokhoz kapcsolódik az Ö. E. 50 §-a is, amely kimondja, hogy a bíróság a hagyatéki eljárás elrendelésekor (2-ik bekezdés) a tárgyalást vezető közjegyző pedig akkor, amikor a képviselő — érdekellentét esetén, tehát az eseti gondnok — kirendelésének szüksége a tárgyalás folyamán felmerül (3-ik bekezdés), — köteles a gyámhatóságot a szabályszerű képviselétről való gondoskodás iránt megkeresni. E törvényhelynek világos, imperatív intézkedése nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy a képviselétről való gondoskodás minden esetben és

minden időben a gyámhatóság feladata s a tárgyaló közjegyző még abban az esetben is köteles a gyámhatóságot a képviselő rendezése iránt megkeresni, ha ennek szüksége a tárgyalás során merül fel.

Kétségtelen, hogy az Ö. E. 50. §-ának 3-ik bekezdése és az 55. §-ának 4-ik pontja között *grammaticai* interpretációt véve alapul, — ellenmondás van. De ha vizsgálat alá vesszük a törvényt, mint összefüggő egységet, annak szellemét; indokolásának szövegét és azokat a célszerűségi szempontokat, amelyek az 55. §-ban foglalt kivételt életre hívták, — úgy ez az ellenmondás eloszlatható.

Ha a hagyaték tárgyalása közben az érdekellentét kiderül, „a tárgyalás sikeres befejezése szempontjából” mellőzhetetlen, hogy a felmerült nehézség az eljárás további folyamának megszakítása nélkül oszlattassék el“ (min. ind.), — amely célból az eljáró közjegyző — az általános szabálytól eltérőleg — jogosult az eseti gondnok kirendelésére. Elkerülhető e kivételes jogszabály alkalmazásával az eljárás további elhúzódása és a felek részére újabb költség felmerülése.

S ép a tárgyalásnak a törvény indokolásából is kiderülő ez a sikeres befejezése szabja meg a határt abban az irányban, hogy a közjegyző e jogának gyakorlásában meddig mehet el. A legkivételesebb esetekben lesz a tárgyalás ugyanakkor be is fejezhető, mert hiszen a közjegyző által kirendelt gondnok még a tárgyaláson rendszerint nincs jelen, őt a tárgyaláson való részvétel okából külön be kell idézni s ha esetleg jelen is van, az ügy lelkiismeretes elintézése céljából a szükséges adatok, információ beszerzése, rokonok meghallgatása, iratok, telekkönyv betekintése, stb. előtt nincs és nem is lehet abban a helyzetben, hogy gondnokoltja érdekében azonnal megnyugtatóan nyilatkozzék, annál kevésbé, mert a gondnok által eldöntendő kérdés elsősorban általa tudakozódás, nyomozás útján megállapítandó körülményektől függő ténykérdés s csak azután az eljáró hatóságok által amúgy is ismert jogszabályok szerint elbírálandó jogkérdés. S ha a gondnoki tiszt ellátásával oly személyt — a gyakorlat szerint rokont — bíz is meg a közjegyző, aki a tárgyaláson már önként megjelent s aki a fennálló rokoni kötelék következtében a tényállást is ismeri, vajjon a gyámhatóság szempontjából megnyugvással fogadható e el ennek nyilatkozata és az általa kötött osztályegyezség, ha az elfogadás ellen látszólag nem is szól különösebb tárgyi momentum? Véle-

ményem szerint rendszerint nem; mert a helyzet az esetek túlnyomó részében az, hogy a tárgyalás helyéről, idejéről, a gondnoki ténykedés szükségéről a kiskorúval érdekellentétben álló törvényes képviselő értesíti a gondnokul kirendelendő személyt, nagyon plauzibilis tehát, hogy a törvényes képviselő oly személyt szemel ki a gondnoki tisztre, akinek az ő érdekeire nem veszélyes véleményét ismeri; — más kirendelhető rokonnak a létezését pedig inkább elhallgatja, sem mint hogy a tárgyalásra magával vigye s kitegye magát oly állásfoglalásnak, amely érdekeivel ellenkezik. Az pedig, hogy ily esetben voltaképp, a kiskorúval érdekellentétben álló törvényes képviselő jelöli ki a gondnok személyét, — az egész gondnokrendelést illuzoriussá teszi.

S ha — normális esetet véve alapul — a gondnok beidézése, vagy ennek részéről kellő információ szerzése végett a tárgyalás elnapolása és újabb tárgyalás kitűzése válik szükségessé, nyilvánvaló, hogy a kivételes rendszabály megalkotásával célzott eredmény: a tárgyalásnak az eljárás megszakítása nélkül való sikeres befejezése el nem érhető, aminek további következménye az, hogy a gyámhatóság — s nem a közjegyző — rendeli ki a gondnokot.

Összegezve fentieket, *a közjegyző csupán hagyatéki eljárás folyamán felmerülő érdekellentét esetén s csupán akkor, ha az eljárás ugyanazon a tárgyalási határnapon sikeresen be is fejezhető, — a gyámhatóság ily irányu intézkedésének hiányában jogosult az eseti gondnok kirendelésére, fennmaradván a gyámhatóság részére e közjegyzői ténykedéssel szemben is az utólagos jóváhagyás megtagadásának joga minden oly esetben, amikor ezt személyi vagy tárgyi körülmények indokolják.*

Kétségtelen tehát, hogy szűk az a kör, amelyben a törvény a közjegyzőt a gyámhatósági felügyeletre szoruló személyek képviseletéről való gondoskodás tekintetében jogokkal felruházta. Ez a jogkör a gyakorlatban sok esetben még inkább megsűkül, mert a gyámhatóságnak nemcsak joga, de egyenesen legelemibb kötelessége, hogy a közjegyző gondnokrendelésétől a jóváhagyást megtagadja, ha akár személyi, akár tárgyi tekintetből a legcsekélyebb aggálya van. A közjegyző, mint a bíróság megbízottja, ennek ellenőrzése alatt azon van, hogy a reája bizott hagyatéki eljárást mielőbb sikeresen befejezze. Ez igyekezetében a tapasztalat szerint akaratlanul is hajlik arra, hogy hatáskörében a gondnokrendelést formalitásnak vegye, amely szükséges ahhoz, hogy az eljárás

mielőbb befejezhető legyen. Pedig a gondnokrendelés nem formalitás, nem is egy újabb személynek bekapcsolása az erkölcsi és anyagi felelősség viselésébe, hanem az anyagi igazságnak a kiskorú és gondnokolt érdekében való gyors és hathatós kinyomozási módja. A gondnok a szükséges adatok beszerzésében, a tényállás tisztázásában a hatóságnál függebb mozgású, működése azonban sok esetben hatóságilag alig vagy csak aránytalan nehézségek révén ellenőrizhető, kell tehát, hogy e tiszt betöltőjét a gyámhatóság ismerje, iránta feltétlen bizalommal viseltessék. S ha a közjegyző kivételes eljárási jogosultságával szolgált célszerűségi szempontok a hagyatéki eljárás folyamán a lehetőségig figyelembe is veendő, ez sohasem terjedhet odáig, hogy az így nyert előnyök mellett minden más szempontnak háttérbe kellene szorulnia, mert vitán felül áll, hogy a cselekvőképtelen személyek érdekei mellett eltörpült ezek az előnyök nem állanak arányban azokkal a veszélyekkel és károkkal, amelyek a kiskorúakat és gondnokoltakat a törvény egy kiragadott szakaszának holt betüihez való merev ragaszkodás következtében esetleg érhetik.

Lojálisan ki kell jelentenem még, hogy a közleményben idézett végrehajtási indokolás tényleg erőltetett, merev, s így helytelen. De meg kell röviden említenem azt is, hogy a főv. árvaszéknek a kérdéses miniszteri rendelettel kapcsolatban a belügyminiszter urhoz intézett felterjesztésében kifejtett, e cikk keretébe nem tartozó egész más szempontok vezették a kérdéses ügy előadóját elhatározat hozatalára, sem mint, hogy ezzel egy újabb — kétségtelenül helytelen — eljárásnak vesse meg alapját. A kérdéses indokolásban kifejezésre jutott álláspont egyébként ellentétben is áll a főv. árvaszék rendes gyakorlatával és a joggyakorlat egységesítésére hivatott plenáris ülésének e tárgyban 136/el. — 1926. sz. a. hozott határozatával.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Halálozás. Kegyelettel emlékezünk meg róla, hogy Jakab Lajos dr. igali kir. közjegyző 1927. évi március hó 4. napján elhalálozott.

Uj állás rendszeresítés. A m. kir. igazságügyminiszter 8760/1927. I. M. sz. rendeletével Miskolcon harmadik kir. közjegyzői állást rendszeresített.

Kinevezés, áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Nemes Bertalan rétsági kir. közjegyzőt saját kérelmére Miskolcra, Samassa János dr. salgótarjáni kir. közjegyzőt pedig ugyancsak saját kérelmére Rétságra helyezte át.

A Budapesti Közlöny 1927. évi március hó 11-én megjelent 57. számában foglalt e közlésből vettünk tudomást arról, — miután kinevezés a hivatalos lapban nem publikáltatott, — hogy Nemes Bertalan áthelyezését megelőzőleg Rétságra kineveztetett. Ismételt fordul elő, — tehát aligha véletlen, vagy elnézés, — hogy közjegyzői kinevezést a hivatalos lapban nem tettek közzé. Szeretnők az okát tudni ennek az új gyakorlatnak. S azt is, hogy — miután e gyakorlat nem általános, — mely esetekben talál ez alkalmazást.

Az igazságügyi kormány ez intézkedései egyébként megállapíthatólag élénk szóbeszéd tárgyát képezik a karban s azokkal értesülésünk szerint illetékes szervek is foglalkoznak.

Közjegyzői jubileum. Karunk egyik legrégebbi tagja: *Omazta Gyula* békéscsabai kir. közjegyző a napokban ülte meg közjegyzői működésének *ötven esztendő*s jubileumát, mely alkalommal Békéscsaba város lakossága őt meleg ünneplésben részesítette. Érdemes kartársunkat eme szép ünnepe alkalmából meleg szeretettel köszönti az egész magyar közjegyzői kar.

A Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara évi közgyűlését 1927. évi február hó 27-én tartotta meg, melynek lefolyása a következő volt.

Janits Imre dr. elnök a közgyűlést megnyitván jelenti, hogy Cottely Géza dr. volt budapesti, utóbb kiskunfélegyházi kir. közjegyző — a tőle vett értesítés szerint — a közjegyzői működés teréről visszavonult; indítványát, hogy Cottely Gézának, Karunk e kiváló, érdemes, régi tagjának a Kar kötelékéből való távozását a közgyűlés sajnálattal vegye tudomásul s a közjegyzői pályán hosz-

szú éveken át kiváló szaktudással s példás lelkiismeretességgel szerzett érdemei jegyzőkönyvileg örökíttessenek meg — a közgyűlés egyhangulag elfogadja.

Elnök megnyitó beszédében különösen az intézményt érintő, tárgyalás alatt lévő, vagy rövidesen tárgyalás alá kerülő törvényjavaslatokról (örökösödési eljárásról szóló novella, okirati kényszer, ingó-jelzálog) emlékezik meg.

Ezután Lipcsei Péter dr. kamarai titkár előterjeszti az évi jelentést, melyhez Rónay Károly dr. felszólalván megemlíti a múlt év őszén Bécsben az úgynevezett utóállamok közjegyzői által tartott nemzetközi közjegyzői gyűlést, melyen Holitscher Szigfrid dr. is megjelent s értékes felszólalásaival nagyban hozzájárult e gyűlés színvonalának emeléséhez.

Rónay Károly dr. azon indítványát, hogy ezért Holitscher Szigfrid dr. kamarai alelnöknek köszönet szavazzassék, valamint az évi jelentést a közgyűlés egyhangulag elfogadja.

Lipcsey Péter dr. indítványára kisebb ügyrendmódosítások eszközöltetvén, a választás ejtetett meg, melynek eredményeként elnökké: Janits Imre dr., alelnökké: Holitscher Szigfrid dr., titkárrá: Lipcsey Péter dr., választmányi rendes tagokká: Körössy Bertalan dr., Králik Árpád dr., Hedry Aladár dr., Lehóczky Antal dr., Fodor Antal dr., Joannovits Jenő dr., választmányi póttagokkul pedig: Benkő Lajos dr. és Horváth Kálmán dr. választották meg.

Cholnoky Imre dr. előterjeszti a pénztári számodásról szóló jelentését, mely tudomásul vétetvén felmentvény megadatott.

Fésüs György dr. indítványai a közjegyzői díjak módosítása, az óvadékok valorizálása s az örökösödési eljárás módosítása tárgyában a választmányhoz utaltattak.

A közgyűlés után nyomban *választmányi ülés* volt, melyen a fegyelmi bíróság tagjává: Hedry Aladár dr. és Králik Árpád dr. póttagjaivá Fodor Antal dr. és Joannovits Jenő dr., választottak meg. Az elnök s alelnök akadályoztatása esetére az elnöki teendők ellátásával Körössy Bertalan dr., a titkár akadályoztatása esetére pedig annak helyettesítésével Joannovits Jenő dr. bízott meg. Körössy Bertalan dr. végül megbízást nyert arra, hogy az örökösödési eljárási novella végrehajtási rendeletének elkészítése alkalmával a Kamarát illetékes helyen képviselje.

A Magyarországi kir. közjegyzők egylete 1927. évi febr. hó 27-én tartotta évi rendes közgyűlését. Rónay Károly dr. elnök megnyitó beszédében kiemelte, hogy az egylet az elmúlt évben is iparkodott az alapszabályokban lefektetett célkitűzésnek megfelelni. Az egylet múlt évi működésének egyik legnagyobb vívmánya a Közlöny újbóli megjelentetése volt, s a választmány megtette már az első lépéseket a közjegyzői szakkönyvtár létesítésére. Ez örvendetes tényekkel szemben sajnálattal állapítja meg azt, hogy a Kar nem karolja fel kellő szeretettel és buzgalommal az egylet ügyét, sőt úgy látja, mintha az egyes kamarák antagonizmussal viseltetnének az eglyettel szemben. — A kamarák és az egylet közti viszonyt az osztrák mintára szeretné megteremteni, hol a kamarák a hatósági ügyeket intézik, s minden az egész Kart érintő kérdésben a közjegyzők az eglyeten belül fejtik ki egyöntetű és épen ezért hasznos, üdvös tevékenységüket. Kéri a közjegyzőket, hogy a jövőben nagyobb készséggel támogassák az eglyetet a Kar összességének érdekében folytatott munkájában. Örvendetesnek tartja, hogy a felsőház szervezésével a kir. közjegyzők is helyet kaptak a törvényhozásban, s Madarász István dr. pécsi, Jedlicska Béla dr. szegedi, Lázár Ferenc dr. budapesti és Kovaliczky Elek sátoralja-ujhelyi kir. közjegyzőket melegen üdvözli az egylet nevében abból az alkalomból, hogy a felsőház rendes, illetőleg póttagjaivá választattak. De melegen üdvözli Plihal Viktor volt nagykanizsai közjegyzőt is, akit szintén bevasztattott a felsőházba, s akit, dacára annak, hogy állásáról lemondott, a közjegyzői kar továbbra is a magáénak tekint. — Ezután meleg szavakkal emlékezik meg Márki János dr., Gémesi Imre dr. és Mihalkovics Tivadar közjegyzőkről, akik az elmúlt évben elhaltak, továbbá Somogyi Gyula és Magyar Ambrus dr. közjegyzőkről, akik állásukról lemondottak.

Sümeghi László dr. főtitkár évi jelentését, amelyben az egylet működését vázolta, a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette.

Ezután Rónay Tibor dr. pénztárnok terjesztette elő évi jelentését, amely szerint az eglyetnek múlt évi jövedelme az előző évről áthozott pénztári maradvány beszámításával 33,749.376 K volt ezzel szemben kiadása 3,011.280 K, úgy, hogy a pénztári maradvány 30,738.096 K, amely összeg részben a postatakarékpénztárnál, részben a Magyar Általános Hitelbanknál van elhelyezve, részben pedig mint pénztári készlet a pénztárnok kezén van. Az egylet vagyona tehát 1926. évi december hó 31-én a fenti készpénz,

tehát 2.459 P 04 f. és 20.000 K. névértékű hadikölcsönkötvényből állott. Az egyleti tagdíjakat tekintettel a Közlöny kiadására fel kellett emeli. Az elnök és a Közlöny szerkesztője a nyomdák költségvetése alapján s természetesen csakis a készkiadásokat véve számításba, de figyelembe véve a jelentős számú tiszteletpéldányt — számításokat eszközöltek, s ennek alapján javasolja, hogy a kir. közjegyzők évi tagdíja 35 pengőben, a helyettesek évi tagdíja pedig 20 pengőben állapítassék meg. E tagdíj ellenében kapják a tagok a Közlönyt.

A közgyűlés a pénztárnok jelentését egyhangulag tudomásul vette, a felmentvényt megadta és egyben az egylet tagjainak és pedig a kir. közjegyzőknek évi tagdíját 35 pengőben, a helyettesek tagdíját pedig 20 pengőben állapította meg.

Elhatározta ezután a közgyűlés, hogy az állások szaporítása következtében előállott szomorú kereseti viszonyok miatt memorandummal fordul az igazságügyi miniszter urhoz, amelyben a hagyaték tárgyalási díjak állítólag szándékolta mértéklésével szemben is kifejti aggodalmát.

Szécsi Ferenc dr. indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy az intézmény és a kar érdekeinek megóvása körül egy propaganda-bizottságnak megalakítását tartja szükségesnek, s felhatalmazta a központi választmányt a bizottság megszervezésére.

Sümeghi László dr. indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a jövőben és pedig minden évben a pünkösdi ünnepekben vándorközgyűlést tart felváltva a vidéki kamarák székhelyén. Az idei vándorgyűlést Debrecenben fogja megtartani. Aki a gyűlésen valamely tárgyról előadást kíván tartani, azt május 15-ig jelentse be az elnökségnek.

Fésüs György dr. három indítványával kapcsolatosan felkéri a közgyűlés a felsőház közjegyzői tagjait, hogy a ház tárgyalásai alkalmával a közjegyzői kart érdeklő javaslatoknál védjék meg a kar érdekeit és hassanak lehetőleg oda, hogy a kar kívánságai a hozandó törvények szövegében érvényesüljenek.

Elhatározta végül a közgyűlés, hogy a Társadalmi Egyesületek Szövetsége u. n. bélyegakciójával komolyan kíván foglalkozni, s felhatalmazta az elnökséget arra, hogy a TESZ vezetőségével a szükséges megállapodásokat létesítse.

Szervezések és díjmérséklés. Az Országos Egylet közgyűlésének határozatához képest Rónay Károly dr. elnök vezetésével március 10-én küldöttség jelent meg az igazságügyminiszternél, mely átadta a Sümeghi László dr. egyesületi főtitkár által szerkesztett s a közgyűlés által elfogadott memorandumot. Ez alkalommal az elnök szóval is előterjesztette a memorandumban foglaltakat, mire a miniszter a következőkben válaszolt:

Ami az új állások szervezését illeti, esztendővel ezelőtt, mikor tömegesen rendszeresítették új állások, az igazságügyi kormányt a helyzet — az állás nélkül lévő nagyszámú menekültek — kényszerítette. Ezeknek elhelyezése megtörtént, a kényszerhelyzet tehát megszűnt. Most már az új szervezések dolgában az a helyzet, ami békében volt, hogy t. i. *csakis akkor s ott fog új állás szerveztetni hol s mikor arra valóban szükség van.* Ily szükségességet teremt pl. egyes helyeken a határeltolódás, ami helyenként oly változást hozott létre, ami indokoltá és szükségessé tette új állás szervezését. Ily esetekre tehát, ha t. i. igazságügyi érdek új állás szervezése, az igazságügyi kormány nem mondhat le a jogról, hogy ott az új állást megszervezhesse. *Általában* azonban az az igazságügyi kormány állásonja, hogy *nem szervez új állást.* Ki van ez zárva Budapesten, ahol egyes új állásokat megüresedésük esetén meg is kell szüntetni.

Ami a *díjmérséklést* illeti, ennek a *gondolatával az igazságügyi kormány nem foglalkozik.* Sőt — tudatában van annak, hogy a nemsokára életbelépő örökösödési eljárási novella a közjegyzőkre jelentős munka — s kiadás többletet jelent. Ha már most ennek logikai következményét, t. i. a díjak *emelesét* még sem tervezi, annak oka az, hogy véleménye szerint, a hagyatéki ügyeknek az egyes közjegyzőkhöz való összpontosítása, — mit a novella eredményezni fog — más téren is az iroda forgalmának jelentős fellendülésével fog járni. Ez azonban pusztán feltevés, mely hogy helyes-e, az életbelépést követő probaidőnek tekintendő pár év mutatja meg, amely idő alatt szerzett tapasztalatok figyelembe fognak vétetni a díjak megállapításánál. A novella által az örökösödési bizonyítványt illetően a közjegyzőre hárított bíró-helyettesítést jelentő teendőként is fog természetesen díjazás járni, de nem a teljes — a hagyatéktárgyalásért járó díj, hanem mérsékeltebb, mert az öb. körüli teendők revizionális munka s nem olymértékű mint a tárgyalásoknál.

Az örökösödési eljárás novellájá-nak a képviselőház által elfogadott s a felsőháznak megküldött javaslatát a felsőház közjogi s törvénykezési bizottsága Juhász Andor dr. elnöklete alatt Szőke Gyula dr. előadásában f. é. március 8-án tárgyalta s azt minden módosítás nélkül elfogadta.

Ugyancsak elfogadta azt — *minden vita nélkül* — az országgyűlés felsőháza f. é. március hó 21-én tartott ülésén.

Az ingójelzalog-ról szóló törvényjavaslatot a m. kir. igazságügyminiszter a képviselőházban beterveztette s az tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatott az igazságügyi bizottságnak.

Az Olaszországban felhasználandó közokiratok s közjegyzőileg hitelesített magánokiratok diplomaciai vagy konzuli felülhitelesítést nem igényelnek. (Az állampolg. kölc. védelme tárgyában Olaszországgal kötött s 1927 február 2-án életbelépett Egyezményi 18. 18. cikkei — Becikkelyezte az 1927: I. t.-c.)

A közjegyzői szakkönyvtárban a következő művek vannak:

Dr. C. Wagner: Sammlung von Entscheidungen des k. k. Obersten Gerichtshofes zu den Gesetzen des notariellen Wirkungskreises 1—3 köt.

Dr. M. Reich: Österreichisches Notariats-Handbuch 1—10. Heftlht.

Kaisenberg-Dennler: Kommentar zum bayerischen Notariatsgesetze.

Dr. H. Oberneck: Das Notariatsrecht der deutshen Länder.

Dr. M. F. Rietsch: Handbuch der Urkundwissenschaft (Berlin)

Dr. Franz: Das deutsche Notariat nach Reichrecht.

Dr. Szécsi F. Önálló közjegyzőség vagy ügyvéd-közjegyzőség?

Dr. Szécsi F. Dolgozatok a közjegyzőség köréből.

Helyesbítések. Az előző számunkban közölt névsorban több sajtóhiba (a) s hiány (b) van.* Ezeket az alábbiakban helyesbítjük, illetve pótoljuk s kérjük ezeknek az előző számban való keresztülvezetését.

*A kellemetlen s legjobban bennünket bántó *sajtóhibák* magyarázatául szolgáljon, hogy névsor szedése egyébként is nehéz nyomdai feladat s ismételt eszközölt javítás után is új hibák keletkeznek; de különösen nehéz feladat volt ez most, mikor a névsor több ízben sürgetett *utolsó részlete utolsó percben érkezett* s így — a lapot a febr. 27-i közgyűlés előtt akarván megjelentetni — ennek szedésére néhány óra állt rendelkezésre.

A *hiányokért* azonban bennünket felelősség nem terhel. A névsor u. i. a Kamarától érkezett adatok alapján — a sajtóhibáktól eltekintve — mindenben megfelelően közölte.

a) a 90. oldalon 2.a. a név: „Sztranyavszky“, 21. a.: „Richter“ a 91. oldalon 62. a.: „Kepes“, 8. a.: Szakmáry“, 11. a.: „Kánn“, 31. a. „Rámer“, a 92. oldalon 23. a. „Éder Elek“, 27. a. „Kovách“, a 93. oldalon b. 1. a. dr. „Kovách Elek irodája“, b. 2. a. „Tápai“, 8. a. „Imreh“, c. 1. a. „dr. Kovách Elek irodája“, a 95. old. c. a. cím helyesen: *kir. közjegyzőjelöltek*.

b) A 93. old. b. *kir. közjegyzőhelyettesek*: folytatólag:

10. Debrecen (dr. Galánffy János irodája) Horváth Bálint.

11. Karcag: Molnár János.

12. Mezőtúr: dr. Hajdú Pál.

13. Miskolc (dr. Teleszky Béla irodája) dr. Czinder Jenő.

14. Nyiregyháza (dr. Horthy István irodája) Somogyi Gyula ugyanezen oldalon c. *kir. közjegyzőjelöltek* 2. 4. a. törlendők, végül a 91. oldalon 22. a. alatt felveendő

(dr. Markó István irodája) dr. Damokos Andor,

a 92. oldalon I. b. 35. alatt dr. Szécsi Ferenc irodájában: dr. Elek Lajos.

J U D I K A T U R A.

7. Kötelesrész kiszolgáltatása. Az állandó birói gyakorlat szerint a kötelesrész készpénzben elégitendő ki s ezen általános szabálytól eltérésnek csak az örökhagyó akarata, avagy az érdekelt felek megegyezése alapján van helye. (Curia P. I. 2210/1925.)

8. Hagyomány átértékelése. Felperes a végrendeletben az ő részére rendelt hagyománynak az ott számszerint megjelölt összegben való kifizetésével pénzünk értékének a külső gazdasági viszonyok folytán bekövetkezett leromlása mellett elenyésző csekély értékhez jutna ahhoz képest, amit az örökhagyó neki szánt s ezzel szemben az alperes öröksége tulnyomóan értékálló vagyontárgyakból áll.

Ilyen esetben pedig az állandó birói gyakorlat szerint a végrendeleti hagyomány is átértékelendő, mert ez felel meg a kiegyenlítés elvének, ami az örökösödési jogban irányadó (Curia P. I. 8022/1925.)

9. Késedelmi kamat. Az 1923: XXXIX t. c. nem helyezte általában hatályon kívül a kamattörvényeket, de 7. §-a szerint a fennálló jogszabályoknak a késedelmi kamatra vonatkozó, ellenkező

rendelkezéseit a törvény hatályossága alá eső tartozásokra alkalmazáson kívül helyezte. Ehhez képest késedelmi kamatnak az 1923: XXXIX. t. c.-ben meghatározott tételek erejéig való szerződéses kikötése is meg van engedve.

10. Külföldön alkotott végrendelet. A külföldön tett végrendeletek, öröklési szerződések és halálesetre szóló ajándékozások alaki kellékek tekintetében akkor is érvényesek, ha azon ország jogszabályainak, amelyben keletkeztek, megfelelnek.

Ebből nyilvánvaló, hogy a magyar bíróság elé utalt örökösödési perekben a külföldön alkotott végrendeletek alaki érvényességének elbírálásánál is elsősorban a magyar jogszabályokat kell alkalmazni, amennyiben azonban a végrendelet nem tartalmazza a magyar törvényben előirt alaki kellékeket, akkor a keletkezése helyén irányadó jogszabályok figyelembevételével kell az alaki érvényesség kérdését is elbírálni. Vagyis a külföldön alkotott végrendelet alaki érvényességének eldöntésénél a vonatkozó magyar és külföldi jogszabályok közül azt kell alkalmazni, mely a végrendelet érvényességének inkább kedvez. (Curia P. I. 820/926.)

11. Ingatlanra vonatkozó szóbelileg kötött osztályegység. A hagyaték felett az örökösödés szabályozása kérdésében kötött egyezés nem tartozik a 4420/1918. M. E. számú rendelet hatálya alá eső átruházási ügyletek közé, az tehát — ha ingatlanra vonatkozik is — szóbelileg is érvényesen létrejöhet. (Curia: P. I. 2944/925.)

12. Törvényesítési per rescriptum principis. I. Az 1920: I. t.-c. 13. §-a szerint a kormányzót a királyi hatalomban foglalt jogok alkotmányos gyakorlása megilleti s e jog gyakorlása a törvényesítés tekintetében nincs korlátozva. Annak a vizsgálása és elbírálása pedig, hogy a törvényesítésnek az e tekintetben fennálló gyakorlat szerint megkívánt előfeltételei az adott esetben fennforogtak-e, s ehhez képest, hogy a kegyelemből történt törvényesítés megfelel-e az e körül irányadó jogelveknek, nem tartozik a bíróság hatáskörébe.

II. Az apa halála után való törvényesítést az örökösödés szempontjából úgy kell tekinteni, mintha az már az apa életében megtörtént volna; — vagyis a fennálló törvénykezési gyakorlat szerint a törvényesítés ily esetben visszahat az apa halálának időpontjára. (Curia: P. I. 2798/925.)

13. Az özvegyi jog korlátozásának joga. Az állandó birói gyakorlat szerint a fiúnak az a joga, hogy atyjának özvegyével szemben az özvegyi jog korlátozását kérje, saját özvegyére is átszáll még abban az esetben is ha a fiú maga ezt a jogot nem érvényesítette.

A fiú özvegyének özvegyi joga azonban csak addig a határig érvényesülhet, ameddig az az atya özvegye özvegyi jogának tehát őt társadalmi állásához és férje vagyoni helyzetéhez mérten saját vagyona jövedelmének figyelembevételével megillető tartásnak, kielégítését nem gátolja. (Curia: P. I. 2845/925.)

14. Közös végrendelet visszavonhatása. A házastársak közös végrendeletét csak akkor lehet öröklési szerződésnek tekinteni, ha a végrendeletalkotók a visszavonás jogáról kifejezetten lemondottak, amely esetben az ily közös végrendelet egyoldalúlag többé vissza nem vonható.

A visszavonás jogáról való kifejezett lemondás hiányában a közös végrendeletet még abban az esetben is, ha az kölcsönös és egymással összefüggő (correspectiv) intézkedéseket tartalmaz, mindkét végrendeletalkotó életében bármelyikük a másiknak tudta és értesítése nélkül is egyoldalúan visszavonhatja, illetve attól eltérő újabb végrendeletet alkothat, amely esetben azonban a kölcsönös és correspectiv végrendelet egészben hatályát veszti. (Curia: P. I. 2680/925.)

15. Hagyomány valorizálása. Özv. B. Ö.-né örökhagyó a Budapesten, 1919. évi január hó 19-ik napján kelt végrendeletének I. pontjában akként rendelkezett, hogy gy-i birtokát felerészben az I. r. alperesnek, egynegyed részben és egymásközti egyenlő arányban a II. és III. r. alperesnek, végül egy negyed részben a felperesnek hagyja azzal a kikötéssel, hogy az alperesek együttesen vagy külön-külön jogosultak ezt az egynegyed részt a felperestől 40.000 koronáért megváltani, amennyiben ezen joguk érvényesítésére vonatkozó akaratukat a végrendelet kihirdetésétől számított három hónapon belül a végrendelet végrehajtójának bejelentik s ugyanezen idő alatt a 40.000 K-t a felperesnek tényleg ki is fizetik, aki ezen összeg lefizetése ellenében a neki hagyományozott ingatlanjuttalékot a vásárlónak, illetve vásárlóknak telekkönyvileg átadni tartozik . . .

Örökhagyó halála után végrendelete az 1921. évi február hó 9-ik napján hirdettetett ki, majd dr. N. N. kir. közjegyző, mint az örökhagyó végrendeletének végrehajtója a hagyatéki bírósághoz 1921. április hó 16-ik napján beadott letéti kérvényhez csatolta alpereseknek 1921. évi február hó 21-ik napján kelt levelét, melyben a nevezettnek mint végrendeleti végrehajtónak bejelentik, hogy az alapvégrendelet I. pontjában nyert jogukhoz képest a gy-i birtoknak

felperes részére hagyott egynegyed részét magukhoz váltani óhajtják s felperesnek az e címen tőlük járó 40.000 K-t készek azonnal kifizetni; kérvényében a végrendeleti végrehajtó előadta, hogy a rendelkezésére álló adatok szerint az akkor még kiskorú felperesnek törvényes képviselője átszatolt területen van, akivel érinkezésbe lépni nem lehet, a kiskorú rendes gyámhatósága pedig X-vármegye árvaszéke volna, melynek székhelye szintén el van csatolva, a megváltásra jogosult alperesek arra nézve, hogy kinek fizessenek, biztosabb adatot nem szerezhettek s ilyet nekik a végrendeleti végrehajtó sem jelölhetett meg, miért is a megváltásra jogosultak abban állapotok meg, hogy a megváltási összeget a kiskorú felperes részére, a végrendeleti végrehajtó általa hagyatéki bíróságnál birói letétbe teszik . . . A hagyatéki bíróság ezt az összeget birói letétül el is fogadta.

A megtartott hagyatéki tárgyaláson a kiskorú felperes törvényes képviselőjének meghatalmazással igazolt jogi képviselője a kiskorú felperes nevében a végrendeletet az öröklés alapjául elfogadta ugyan, de a kiskorú felperesnek juttatott ingatlanrészt természetben igényelte, ha pedig ez az igénye meg nem állapítható, a megváltási összeget minden esetre a jelenlegi valószínű forralmi értéknek megfelelően kérte megállapítani. Alperesek a végrendelet intézkedésére utalással felperesnek ezt az igényét nem ismerték el s az e részben megkísérelt egyezség sikerre nem vezetett, Y. vármegye árvaszéke mint a m. kir. belügyminiszter által a kiskorú felperes felett illetékesnek kijelölt gyámhatóság véghatározatában azzal az indokolással, hogy alperesek a végrendeletben biztosított jogukat kellő időben gyakorolták s a megváltási összeget ugyancsak a megszabott időben a hagyatéki bíróságnál letétbe helyezték, már pedig a kiskorú részére csupán a megváltási összeg és a pótvégrendeletben neki hagyott ingók igényelhetők, kijelentette, hogy a hagyatéki tárgyaláson a kiskorú felperes nevében tett fentebb ismertetett örökös nyilatkozatot mint jogalappal nem birót gyámhatósági jóváhagyásban nem részesíti, hanem a kiskorú felperes részére igényli az alperesek által a hagyatéki bíróságnál befizetett 40.000 K-t.

A 40.000 K. ingatlan ellenértékéül volt szánva s a megváltási összeg megállapításakor örökhagyó nyilvánvalóan csakis az alapvégrendelet alkotása idejében fennálló gazdasági viszonyokat tarthatta szem előtt, tehát felperesnek oly értéket kívánt megváltási ár fejében juttatni, amely értéket az általa megszabott összeg a végrendelet alkotása idejében képviselt, mert nem ismerhette előre azokat a gazdasági viszonyokat, amelyek az ő halála után gyakorolható megváltási jog érvényesítése idejében, tehát a bizonytalan jövőben fennforogni fognak.

Minthogy pedig a felperes javára kikötött megváltási összeg végrendeleti hagyomány jellegével bír,

minthogy továbbá felperes ennek a hagyománynak a végrendeletben szám szerint megjelölt összegben való kifizetésével pénzünk értékének a külső gazdasági viszonyok folytán bekövetkezett leromlása folytán aránytalanul csekély értékhez jutott volna ahhoz képest, amit az örökhagyó neki szánt s ezzel szemben

a részükre biztosított megváltási jog gyakorlásával II—III. r. alperesek jelentékeny ingatlanokhoz, tehát értékállóbb vagyontárgyakhoz jutottak, ilyen esetében pedig az állandó birói gyakorlat szerint a végrendeleti hagyomány — és pedig az ellenérdekű fél fizetési késedelme nélkül is — átértékelendő, mert ez felel meg a méltányosság és kiegyenlítés elvének, ami az örökösödési jog terén irányadó, ennél fogva a megváltási jognak az alperesek részéről történt gyakorlásával szemben felperesnek jogos igénye volt ahhoz, hogy a végrendeletben meghatározott megváltási összegnek megfelelő felemelést követelje az alperesektől.

Ettől a jogos igénytől pedig nem foszthatta meg a felperest a gyámhatóságnak az az intézkedése, hogy a hagyatéki tárgyaláson az akkor még kiskorú felperes érdekében törvényes képviselője által az igény érvényesítése végett tett nyilatkozatot nem hagyta jóvá és a 40.000 K. összegszerű lefizetésével felperesnek a megváltással kapcsolatos jogigényét kielégítettnek fogadta el.

Ez intézkedés ugyanis a kiskorút a fentebb kifejtettek szerint megillető jogról visszteher nélkül való lemondást foglalván magában, az 1877: XX. t.-c. 113. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében gyámhatósági jóváhagyás mellett sem kötelezi, következképpen jogszerű igényét annak ellenére is érvényesítheti.

A m. kir. Kuriának az örökösödési jog terén irányadó és fentebb már kiemelt kiegyenlítés és méltányosság elvén alapuló gyakorlata szerint a pénzleromlás hátránya nem hárítható át csak az egyik félre hanem azt az ellenérdekű felek között méltányosan meg kell osztani. (Curia P. I. 611/1926.)

16. Irástudatlan végrendelezése. Az állandó birói gyakorlat értelmében a nevét bármily okból aláírni nem tudó végrendelezőnél elegendő, ha a végrendelező a végrendeletnek kézjeggyel való megerősítése céljából a néviró által feléje nyújtott tollat csupán megfogja.

Végrendeleti tanú az is, akit a végrendelezés egész ügymeneténél történt jelenléte, szereplése és működése jogilag ügyleti tanúnak minősít s akinek aláírása néviróként rajta van a végrendeleten. Annak, hogy az ily tanú végrendeleti tanúnak tekintessék, nem akadályozza az, hogy a végrendeleten levő záradékot külön nem írta alá. (Curia: P. I. 3004/1925.)

17. Özvegyi jog elvonása. A férj nejétől, ennek a házasság tartama alatt tanusított s a férj előtt ismeretes magaviselete miatt, ha ez különben nem volna is összegegyeztethető a hitvestársi hűséggel és a házassági viszonyból folyó egyéb erkölcsi követel-

ményekkel, az özvegyi jogot csak akkor vonhatja el, ha a nőnek ez a magaviselete okul szolgálna a házassági kötelék felbontására is s ha emiatt a férj a bontópert megindította, vagy a házassági életközösséget megszüntette, avagy ha a férj örökösei bizonyítják, hogy jogelődjük a bontópert azért nem indíthatta meg, illetőleg, hogy a házassági életközösséget azért nem szüntethette meg, mert őt ezekben tőle nem függő körülmények meggátolták.

Az özvegyi ellátás egy tekintet alá esik a tartással, a tartási igény természete pedig megkívánja a teljesítést, miért is az ily igényekkel szemben azok különleges rendeltetése miatt nincs helye beszámításnak.

Az örökösödési igényekből származó pénzkövetelések átértékelése nem kötelezett vétkességén vagy késedelmén alapszik, hanem a pénz értékének leromlásában s másfelől az örökösödési jog egyik alapvető tételében, az egyenlőség és a kiegyenlítés elvében találja megfelelő indokolását.

Városi polgároknál a második feleség özvegyi jogáról a fennálló törvénykezési gyakorlat szerint nem az 1840: VIII. t.-c. 18. §-ának rendelkezése, hanem az általános jogszabályok alkalmazandók. Curia: P. I. 1982/1925.

18. Közszerzeményi igény szabályozása. A meg nem támadott tényállás szerint F. J. alperesnek néhai F. J.-né örökhagyóval kötött házasságának tartama alatt az alperes apja néh. F. K. úgy élők közötti jogügyletek után, mint halálesetre szóló intézkedéssel több ingatlant juttatott visszteher nélkül az örökhagyó tulajdonába.

E juttatásokra tekintettel jelentette ki a telekkönyvi betétszerkesztés alkalmával az örökhagyó, hogy alperes által ugyancsak a házasságuk tartama alatt vétel útján szerzett V.-féle kereseti ingatlanok fele részének nevére való bekebelezését nem kívánja, mert az apósától azokból az ingatlanokból, amelyek férjét az alperest illették volna, már többet kapott, mint amennyit a V.-féle ingatlanok felerésze reánézve jelentene. A kereseti ingatlanokra azután egyedül az alperes tulajdonjoga kebeleztetett be.

Minthogy pedig a vétel útján szerzett kereseti ingatlanoknak mint általa szeretteknek a tulajdonjogát a házasság tartama alatt az alperes feleségének az örökhagyónak hozzájárulása nélkül is bekebelezte volna kizárólag a saját nevére, ennél fogva az örökhagyónak a betétszerkesztés alkalmával tett kijelentése helyesen csak úgy értelmezhető, hogy az örökhagyó a felperes apja által javára tett ingyenes juttatásokra tekintettel hozzájárul ahhoz, hogy a kereseti ingatlanokat kizárólagos tulajdonul az alperes kapja s az utóbbi ingatlanából közszerzemény címen nem kívánt részesedni.

Ezek szerint pedig a kereseti ingatlanok tekintetében az alperes és az

örökhagyó a közszerzeményi igényre nézve már a házasság tartama alatt megállapodtak s megállapodásuk folyamatba is ment.

Saját tényükről lévén szó ez a megállapodás a házastársakat kötelezi s annak érvényességét sem ők, sem pedig a velük egy tekintet alá eső örököseik nem támadhatják meg azon az alapon, hogy a megállapodást az 1886: VII. t.-c. 22. §-ának a) pontja rendelkezése ellenére közjegyzői okiratban nem foglaltatták, mert a házastársak közszerzeményi igényeiket a házasság tartama alatt is szabályozhatják és mert az idevonatkozó ügylet fogamatba vételével szemben a közjegyzői okiratnak mint érvényességi kelléknek hiányára sikerrel többé nem hivatkozhatnak.

Nincs tehát jogos alapja a felperesek ama felülvizsgálati panaszának, hogy a fellebbezési bíróság jogszabálysértéssel állapította meg azt, hogy az alperes és örökhagyó a kereseti ingatlanok tekintetében közszerzeményi igényeiket rendezték s hogy az idevonatkozó megállapodásuk közjegyzői foglalás hiányában is érvényes.

Minthogy pedig az ekként érvényesen létrejött megállapodással szemben a kereseti ingatlan közszerzeményi megosztását a felperesek, mint az örökhagyó örökösei, sem követelhetik, ennél fogva az anyagi jogszabályoknak megfelelően utasította el a fellebbezési bíróság a keresetet. C.: P. I. 2537/1925.

19. Családi és öröklési viszonyból eredő követelések valorizálása. Oly jogviszonyokból származó követelések, amely jogviszonyoknál figyelembe veendő erkölcsi alapelvekre tekintettel az igények lehető kiegyenlítésére kell törekedni, — így a családjogi és öröklési jogviszonyokból származó követelések is — kérelemre rendszerint a méltányosság követelményeinek megfelelő átértékeléssel ítélandók meg.

II. Az átértékelésnek nem előfeltétele az adós vétkessége vagy késedelme, hanem ezek a körülmények úgy, mint a hitelező mulasztása csak az átértékelés mérvére lehetnek kihatással. Kuria: P. I. 2368/925.

20. Az özvegyi jog megszorítása. Az a szabály, hogy a kötelesrész minden tehertől, tehát a haszonélvezettől is mentesen illeti meg a kötelesrészre jogosítottat, csak az örökhagyónak a kötelesrészt sértő intézkedése esetében nyer alkalmazást.

Az alperes volt férje H. A., mint H. K. örökhagyó törvényes egyenes leszármazója, az ideigl. törv. szab. 16, §-a értelmében kétségkívül jogosítva volt per útján kérni, hogy az édes anyjának (a felperesnek) özvegyi joga az illő eltartás mértékére korlátoztassék.

Kérdés, hogy az alperes, mint férjének, H. A.-nak végrendeleti örököse jogosítva van-e férje említett jogán a felperes özvegyi jogának megszorítását kérelmezni?

Az ideigl. törv. szab. 16. §-a az örökhagyó szülő és a leszármazó örökösei között fennálló legszorosabb családi kapcsolatot szem előtt tartva csak a leszármazó örökösnek adta meg az özvegyi jog megszorításához való jogot, ezzel a leszármazó örökösre bízva azt, hogy kívánja-e a szülő (nagyszülő) özvegyével szemben e jogot igénybe venni.

Erre való tekintettel a kir. Kuria jogi felfogása szerint egymagában a leszármazó örökös halálával a megszorítási jog még nem száll át az ő törvényes vagy végrendeleti örökösére, aki nem egyuttal az ő lemenője is.

Amikor ugyanis a leszármazó örökös — szülő (nagyszülő) iránti érzelmi, erkölcsi vagy egyéb tekintetektől — az özvegyi jogot korlátozni nem kívánta, akkor nem engedhető meg, hogy a leszármazó örökös feltehető intenciójával kerüljenek ellentétbe az özvegyi haszonélvezet megbolygatásával éppen azok, akik utána törvény vagy végrendelet alapján örökölnék.

Mindazonáltal a kir. Kuria az özvegyi jog megszorítása iránti jogot nem tekinti a leszármazó örökös legszemélyesebb jogának.

Abban az esetben, ha a leszármazó örökös az özvegyi jogot akár egyességgel, akár bírói ítélettel megszorította, az egyesség, illetve bírói ítélet hatálya a ő jogutódaira is kihat, sőt amennyiben a leszármazó örökös pert tett folyamatba az özvegyi jog megszorítása iránt s annak befejezésében őt a halál gátolja, halála után már az ő jogán az ő örököse is érvényesítheti a megszorítás jogát.

Megengedhetőnek tartja a kir. Kuria azt is, hogy a leszármazó örökös az özvegyi joggal terhelt örökséget avagy az ahhoz tartozó egyes vagyontárgyakat, akár élők közötti ügylettel, akár halálesetre szóló intézkedéssel másra ruházza, az átruházás tárgyát tevő örökségre, illetve örökségi vagyontárgyakra vonatkozólag az özvegyi jog megszorításának jogát is külön átruházhassa. (K.: P. I. 3136/1925.)

21. Halálesetre szóló tulajdoni korlátozás T. J. és T. F. felperesek a szóbanlevő ingatlanból $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{3}$ tulajdoni illetőségüket eladták 800 K vételárért testvérüknek, T. H.-nak (az örökhagyónak) azzal a kikötéssel, hogy amennyiben utóbbi gyermekek hátrahagyása nélkül halna el, úgy a most eladott illetőségüket, mint a már a nevében álló illetőséget, szóval az egész ingatlant az eladók és testvérük, T. E. felperes fogják egyenlőarányban „utóörö-

kölni“ a vevő feleségének özvegyi jogával terhelt. A szerződésben egyuttal megengedték az eladók, hogy az eladott ingatlanrészre a vevő tulajdonjoga, az „utóöröklési jog feljegyzése mellett“ telekkönyvileg bekebeleztessek.

A telekkönyvi hatóság a tulajdonjogot bekebelezte, az „utóöröklési jogot“ pedig feljegyeztette.

A szerződés arra irányult tehát, hogy az abban említett ingatlanilletőség tulajdona nyomban, tehát a tulajdont átruházó felek életében szálljon át a szerző félre T. H-ra, minél fogva ezzel a szerződéssel az azt megkötő felek között élők közötti jogügylet jött létre, még pedig oly kikötés mellett, hogy az esetre, ha T. H. leszármazók nélkül halna el, az ingatlan az átruházó T. J.-ra és T. F.-re, valamint a nővérükre, T. E.-re szálljon.

A felek a szerződésben s ennek nyomán a telekkönyvi hatóság a bejegyzést elrendelő végzésében ezt a kikötést előörökös hiányában nem megfelelő jogi műkifejezés használatával nevezték el utóöröklési jog kikötésének, mert ez a kikötés egyszerűen a tulajdonjognak azzal a jogilag megengedett korlátozással való megszerzését jelenti, hogy a szerző félnek, T. Józsefnek leszármazók nélkül való elhalálozása esetén a vonatkozó ingatlanilletőség a szerződésben meghatározott személyekre száll.

Ama körülmény egymagában, hogy az élők közötti szerződésbe foglalt ez a tulajdoni korlátozás a szerzőfélnek, T. H.-nak halálára szól, még nem teszi a szerződést olyanná, amelynek érvényességéhez a végrendeletre, örökösödési szerződésekre s halál esetére szóló ajándékozási szerződésekre megszabott alaki kellékek szükségesek.

A szerződésnek a tulajdonjog korlátozására vonatkozó szóbanlevő kikötése tehát érvényesen jött létre.

S ha való is az, hogy az ingatlanok az említett szerződéssel T. H. örökhagyó által megszerzett 2/3 része az utóbbinak szerzeményi vagyona volt, az alperes mégsem támaszthat arra közszerzeményi igényt s nem hivatkozhat sikerrel arra, hogy a szerződésben foglalt tulajdoni korlátozás az ő közszerzeményi igényének sérelmére nem lehet, mert az örökhagyó az említett 2/3 résznek tulajdonjogát eredetileg már a szerződésben kikötött eme korlátozással szerezte meg.

Az említett szerződéssel szerzett tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg a tkvi rendtartás 131. §-a értelmében a telekkönyvbe a szerződésben említett korlátozás is bejegyzendő volt s a telekkönyvi hatóság által idevonatkozóan el is rendelt bejegyzésnek érvényességét nem érinti az a körülmény, hogy a telekkönyvi hatóság a tartalmilag helyesen bejegyzet tulajdoni korlátozást nem megfelelő elnevezéssel utóöröklési jogként jegyezte be.

22. Kamat. Kamatjelzálogbekebelési kérvénynek alapul szolgálni hivatott hitelbiztosítéki okirat, egy nyújtandó kölcsön biztosítási módját szabályozza, annál fogva az abban kikötött 8 százalékos

meghaladó kamat és késedelmi kamat jelzálogi biztosítására, a pénztartozás késedelmes teljesítése esetében a hitelezőt megillető kártérítésről szóló 1923: XXXIX. t.-cikknek intézkedései, amelyek rendelkezései kizárólag arra az esetre terjednek ki, amikor az adós kellő időben a pénztartozást nem teljesíti, vagyis késedelembe esik, alapul nem szolgálhatnak;

s mert ekként a hatályában még mindig fennálló 1877: VIII. t.-c. 3. §-a értelmében, a 8 százalékos meghaladó kamat erejéig a zálogjog-bekebelezési kérelmet a telekkönyvi hatóság helyesen utasította el. (C. V. 4947/1926.)

23. Közszerzemény felosztása. Kizárja a közszerzeményi és arra alapított közösség megszüntetési igény részleges elismerésének jogi hatályát, hogy a közszerzeményi igényt csakis egységesen, — a közszerzemény összességéhez tartozó minden vagyontárgyra kiterjedően lehet csak joghatályosan eldönteni, a fennforgó esetben annál is inkább, mert alperes előadása szerint a felperes is oly vagyontárgyaknak van birtokában, amelyek a közszerzemény összességéhez tartoznak. (C. III. 1875/1926.)

24. Hagyomány biztosítása. Minthogy az örökhagyó a végrendeletében nem rendelte el a hagyományoknak aranykoronában való fizetését, — és minthogy azt a kérdést, hogy a koronaromlás folytán értékben csökkent követelés átértékelve igényelhető-e, a követelésre jogosult fél egyoldalú kérelmére a peren kívüli eljárásban nem lehet eldönteni, a másodbiróság helyesen rendelkezett, midőn a hagyományoknak aranykorona értékben való biztosítása iránt előterjesztett kérelemnek helyet nem adott. A biztosítás módját illetően azonban a kir. Kuria a másodbirósági végzésnek ebben a részében való megváltoztatásával az 1894: XVI. t.-c. 82. §-ának harmadik bekezdése értelmében a hagyományozott összegeknek (500 papirkorona, 500 papirkorona, 1000 papirkorona stb.) zálogjogi bekebelezés útján való biztosítását rendelte el, mert a hagyományosok ezt kérték és a fennforgó viszonyok közt a biztosításnak ez a módja a hagyományosok érdekeinek inkább megfelel. (Kuria Pk. I. 3360/1926 13. sz.)

25. Tartozás valorizálása. Most már állandóan követett jogszabály az, hogy a Pp. 413. §-ában irt feltételek fennforgása esetében az ideiglenes nőtartás díj felemelésének helye van nemcsak a jogerős birói ítélettel, vagy jogerős birói ítélet erejével biró,

birói egyezséggel eldöntött ügyekben, hanem abban az esetben is, ha a tartásdíj megállapítása a felek között létrejött szerződésen alapszik. (Kir. Kuria. — P. III. 5442/1925. 21. sz.)

26. Cégbitorlás. A Kt. 24. §-ában megjelölt cégbitorlás esete akkor forog fenn, ha a későbbben bejegyzett cég szövege a kereskedelmi forgalomban a korábban bejegyzett céggel való összetévesztésre alkalmas, ez az összetéveszthetőség pedig a birói gyakorlat értelmében megállapítandó mindazokban az esetekben, amikor az egymással szemben álló cégek szövegének akár a vezérszavai, akár a jelzőszavai teljesen azonosak. A felperes cége Berettyóújfalui terménykereskedelmi r. t. Berettyóújfalui székhellyel 1922. év óta van bejegyezve. Ugyane községben 1924. évben alakult azonos üzletkörrel az alperes cége Bihar megyei terménykereskedelmi r.-t. bejegyzett cégszöveggel. Mindkét cégnek a kereskedelmi üzlet körére utaló jelzőszava a „terménykereskedelmi“ megjelölés tehát az összetévesztésre kétségtelenül alkalmas cégszövegekről van szó s így a fennebb kifejtettek értelmében az alperes részéről fennforgó cégbitorlás nyilvánvaló. (P. IV. 5525—1925. 1926. VI. 15.)

27. Óvás. A törvény azon rendelkezésének, hogy az óvásban megnevezendő az a személy, akinek részére felvétel, nyilván annak megállapítása a célja, hogy a teljesítést arra jogosított követelte. A bemutatás céljának az óvás szövegében meg nem említése miatt emelt panasz alaptalan, mert a V. T. 99. §-a nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy amennyiben az óvatolt személy feltalálható nem volt, az óvásban megemlíttessék, hogy a bemutatás mily célból kíséreltetett meg. Az a körülmény, hogy a keresettel peresített váltóra vonatkozó óvást felvevő járásbirósági titkár helyesen ítélte-e meg az óvás felvételére vonatkozó jogosultságát és a törvényben megszabott hatáskörét esetleg túllépte-e, az óvás érvényességének megállapításánál figyelembe nem jöhet, mert az óvásnak, mint közokiratnak az érvénytelensége csak magából az okiratból nyilván kitűnő körülmény alapján állapítható meg. (P. VII. 6359—1925. 1926. V. 20.)

28. Haszonélvezeti jogra bekebelezett zálogjogtörlése. A haszonélvezeti jogra bekebelezett zálogjog és erre bekebelezett alzálogjog a haszonélvező halálától a bekebelezett jog érvényesítése

nélkül három év eltelte után a haszonélvező halotti anyakönyvi kivonata alapján törölhető.

(A budapesti kir. tszék, mint felebbezési bíróság, 1926 március 31. — 21. Pf. 3446/-926. sz.)

29. Életbiztosítási összeg hagyatéki eljárásban. Ha az életbiztosító kötvényben kedvezményezettként az örökösök vannak is kijelölve és osztály alá bocsátás nem történt: az életbiztosítási összeg nem tartozik a biztosított örökösök hagyatékához, hanem ez összeg a biztosítási szerződésből közvetlenül folyó joguknál fogva illeti meg a kedvezményezett örökösöket. Tehát a kir. járásbiróság hatáskörét túllépve járt el akkor, amidőn a szóban forgó életbiztosítási kötvényeknek, a hagyatékhoz nem tartozó értéke kifizetése kérdésében rendelkezett.

(A budapesti kir. törvényszék, 1926 április 13. — 21. Pf. 3279—39/1926. sz.)

30. Hagyomány biztosítása. I. A birói letétbe helyezés a biztosításnak nyilván törvényes módja s így arra való további figyelemmel, hogy az 1894:XVI. t.-c. 82. §-a a hagyományoknak a hagyatéki ingatlanokon zálogjogi bekebelezés útján történő biztosítását abból a célból írja elő, hogy ekként az ingó hagyatéki vagyona a forgalom szabadságának súlyos megszorításával járó biztosítási mód elkerültessék s így a letétbehelyezésre kötelezés csupán az örökösök részéről volna indokoltan sérelmezhető: a kir. törvényszék a biztosítás módjaként elsősorban az örökösök által felajánlott biztosítási módot tartotta fogantatandónak annyival inkább, mert a felhívott törvényszakas 3. bek. szerinti biztosítás kizárólagosnak nem minősíthető, a letétbehelyezésre kötelezés a hagyományosok érdekei szempontjából nem sérelmes s mert a tkvi biztosítás a zálogjog bekövetkező törlesztésének költségeit is figyelembe véve a biztosítandó értékkel arányban nem álló költségtöbblettel terhelné meg az örökösöket.

II. Az átértékelés a perenkívüli hagyatéki eljárásban nem, hanem csak kontradiktórius peres úton tisztázható. A hagyatéki bíróság el van zárva attól, hogy a valorizálás lehetőségével és mérvével érdemlegesen foglalkozhassék. Ennek a lehetőségnek a hiányában tehát a hagyomány biztosítása szempontjából csupán arra az adatra van utalva, mely perenkívüli megítélés szerint a hagyomány összegét alakszerűleg igazolja. Már pedig a végrendelet

alakszerűleg csupán az ott megjelölt s aranykoronának ki nem tüntetett összegek hagyományozását bizonyítja. (A budapesti kir. törvényszék 1925. december 31. — 21. Pf. 9590—919/25. sz.)

31. Tévedés a végrendelet indokában. Abban az esetben, ha a végrendelet alapja és indoka az öröknyagónak valamely feltevése volt és ez a feltevés tévesnek bizonyult, vagy a feltevésnek ellenkezője állott be, a végrendelet hatályát veszti.

Ez a jogszabály tehát megkivánja annak megállapítását, hogy a végrendelet abban az esetben, ha tudta volna, hogy feltevése téves, vagy hogy annak ellenkezője fog bekövetkezni, másképp intézkedett volna.

A bizonyítás azonban ilyen esetben minden irányban a végrendelettel szemben fellépő felet illeti s állandó birói gyakorlatunk csupán a kötelesrészre jogosult olyan ivadék javára állapít meg e részben vélelmet, aki utóbb született, vagy akinek létezéséről az öröknyagó végrendeletalkalmazása alkalmával nem tudott.

A felesége azonban, akire a férj nyagónát illetően a törvény sem biztosítja a szükségörököszt megillető jogot és akinél fennforog annak a lehetősége, hogy férje halála után újból férjhez megy, ezt a vélelmet a végrendeletalkalmazás után bekövetkezett házasságkötés okából kiterjeszteni nem lehet, vagyis pusztán vélelem alapján nem is lehet megállapítani azt, hogy a férj az általa nőtlén korábban készített végrendeletét nem alkotta volna meg, ha tudja, hogy utóbb megnősül. (Kuria P. I. 4758/1925. sz.)

32. Kamat. Az 1923: XXXIX. t.-c. a hitelezőt a pénztartozás késedelmes teljesítése esetében megillető kártérítésről rendelkezik, amely kártérítés a lejáratától a tényleges fizetés napjáig jár — a fennforogó esetben azonban nem pénzbeli tartozásról és nem a lejáratától járó kártérítésről, — hanem kölcsönvett termények után a kölcsönvétel idejére a terményben kikötött kamatról van szó. Az alsófoku ítéletet a Kuria azért hagyta helyben, mert

a szerződő feleknek a kamat mértékére vonatkozó megállapodása az 1877: VIII. t.-c.-nek azzal a rendelkezésével, hogy a 8%-nál magasabb kamat érvényesen ki nem köthető és a biró által meg nem ítéltető — korlátozva van. (C. II. 6287/1925.)

5. Okirat feltét. illetékmentessége. A kereskedők és iparüzők által kiállított saját kereskedelmi vagy iparüzletük tárgyára vonatkozó jogügyletet tartalmazó levelekre az ill. dijj. 59. t. 4. pontja első

bekezdésében megállapított feltételes illetékmentességet nem szünteti meg, ha a levélen az aláírást, cég aláírást tanúk előttemezik vagy közjegyző hitelesíti. (125. sz. jogegys. megáll.)

6. Nyagónátruházási illeték. Ha a visszterhes ingatlan nyagónátruházás illetékét egyik fél a szerződésben magára vállalta, azt ez köteles megfizetni; a másik féltől az illeték csak akkor és annyiban követelhető, ha és amennyiben az azt magára vállaló féltől igazoltan nem hajtható be. (15839/1925 — P. sz.)

7. Életjáradéki nyag. illetéke. A megajándékozottak magukra vállalták az ajándékozót eltarthatását és eltemetési költségeit, amely visszterhes értéke az 1920. évi XXXIV. t. c. 33. §-ának 4. pontjára tekintettel összesen 16.100,000 K-ban állapított meg s ettől az értéktől követeltetik a most jelzett törvény 105 §-ában az életjáradéki szerződésekre megállapított 5%-os illeték.

Panaszosok azt kérik, hogy az illeték az ingatlan értéke után szabassék ki s ne az eltarthatás értéke után.

Ez a kérelem a fennforogó esetben jogos. Ugyanis az iratokból megállapított tényállás szerint, ajándékozót és a megajándékozottak édes testvérek, az ajándékozót pedig teljesen vak ember, akit eddig is testvérei tartották s hogy erre magukat a jövőre nézve is kötelezték, ez nem lehet csupán a viszonylagosan csekély értékű ingatlan nyagónátruházásának folyamánya, hanem a vérségi viszonyból folyó erkölcsi ténykedés is.

Különben is az ajándékozót, a megajándékozottak, s az ingatlan nyagónát hasznélvezőt édesanyjuk, özv. Zs. Józsefnél szemben a tartási kötelezettség a családnyag szerint is fennáll, együtt közös háztartásban élnek s egy ily szegény falusi családban kapott ellátás alig jelent többet, mint a megélhetéssel folytatott közös küzdelmet. (Közig. bir. 676/925 P. sz.)

8. Illeték kiszabásának alapja. Igaz ugyan, hogy az 1920. XXXIV. t. c. 25. §-a s illetőleg annak 2. pontja szerint az illeték kiszabásának alapjául a szerződésben feltüntetett vételár figyelmen kívül hagyásával az a vételár vehető, amelyet az ingatlan nyagónát a szerzés után legfeljebb egy éven belül történt átruházása alkalmával érték el, de a 25. §. 2. bekezdése csak abban az esetben, ha a szerződésben feltüntetett érték az ingatlan valóságos forgalmi értékével arányban nem áll. (Közig. bir. 14147/926 P.)

9. Ügylet érvénytelensége esetén illeték nem jár. Az 1920: XXXIV. t. c. 67. §-ában foglalt rendelkezések egybevetett helyes

értelme alapján a rendelkező rész értelmében kellett határozni, mert e bíróság abból a körülményből, hogy a kiszabás alapjául szolgált okirat az ingatlan adás-vételi szerződés minden lényeges feltételére különösen a birtokbavétel és telekkönyvi átírássra vonatkozó megállapodást nem tartalmazza, hogy továbbá az az eladóként szereplő Cz. Kálmán időközben elhalt, a bemutatott eredeti hátlapjára vezetett nyilatkozat szerint az elhunyt Cz. Kálmán örökösei és a panaszos az ügylettől helyesebben annak véglegesítésétől elállottak, az elállási nyilatkozatban foglaltak valóságát a községi elüljáróság igazolta, bizonyítottanak találta, hogy az adás-vételi ügylet érvényesen meg nem kötött, a kiszabás alapjául szolgált ideiglenes szerződés alapján a panaszos az időközben elhalt eladóként szereplő Cz. Kálmán örököseivel szemben a rendes polgári bíróság által telekkönyvi átírássra alkalmas szerződés kiállítása iránti perrel eredménnyel fel nem léphetne s hogy ennél fogva a kiszabás alapjául szolgált okiratban foglalt ügylet teljesen érvénytelen, amelytől a kincstár illetéket nem követelhet. (Közig. bir. 5454/926 P. sz.)

10. *A kötelesrész kiegészítésének illetékezése.* Minthogy, panaszos köteles részének, a fentebb megállapított tényállásnak megfelelő módon történt kiegészítése, a visszterhes jogszerzés fogalma alá nem vonható — s a köteles résznek, akár már nem a hagyatékhhoz tartozó vagyonból való kiegészítése, illetékszabás szempontjából az 1920:XXXIV. tc. 84. §. 1. pontjában foglaltak alapján bírálendő el — minthogy az 1920:XXXIV. tc. 112. §-ában foglaltak szerint, az 5⁰/₆-os vagyónátruházási illeték csak olyan jogügyletekre vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban egyéb illeték az indokolt terhére elő nem írható, minthogy panaszossal szemben az általános örökös által, ennek magántulajdonából átengedett ingatlanrész után 2⁵/₆ illeték kiszabása megtörtént — az arra vonatkozó további illeték kiszabása csakis 1920:XXXIV. tc. 95. §-a szerint eszközölhető, — miért is az ítélet rendelkező részének megfelelően kellett határozni. (Közig. bir. 993/1926 P. sz.)

11. *Hatályossá nem vált feltételes adás-vétel után illeték nem jár.* Minthogy a nevezettek a kikötött vételári összeget a kitűzött időpontig tényleg nem fizették le, tehát a felfüggesztő feltételhez kötött adás-vételi jogügylet feltétlenné, azaz hatályossá nem vált és a nevezettek a kir. Kúria az ingatlan tulajdonjoga iránt a panaszos ellen indított keresetükkel végérvényesen elutasítván, a panaszos

a szóbanforgó ingatlan tulajdonában változatlanul továbbra is megmaradt; eme hatályossá egyáltalán nem vált feltételes adás-vételi jogügylet után — az 1920:XXXIV. tc. 101. §-ának harmadik bekezdése értelmében — adás-vételi illetéket jogosan követelni nem lehet, miért is annak törlését el kellett rendelni.

Tekintettel azonban arra, hogy a szóbanforgó megállapodás — a felfüggesztő feltétel be nem következése folytán — a szerződés aláírásától 1922. évi szeptember 30-ig terjedő egész időre kétségtelenül mint hatályosult haszonbérleti szerződés jelentkezik: egyben ítéletileg kimondandó volt, hogy a megkötött szerződés, mint haszonbérleti megállapodást tartalmazó okirat, ennek megfelelően illeték alá esik, azaz ez alapon illeték alá vonandó.

A kivetett bírságot azonban — az adás-vételi illeték törlésére való tekintet nélkül — fenn kellett tartani, mert az említett cikk 101. §-ának 2. bekezdése és a 40. §-ának 2. bekezdése értelmében a feltételhez kötött ingatlan adás-vételi szerződést — épp úgy, mintha feltétlen adás-vételi szerződés lett volna — szerződő feleknek, tehát a panaszosnak is, a szabályszerű időn belül illeték-kiszabás végett be kellett volna jelenteniök, a bejelentés azonban csak 90 nap eltelte után következett be és így e kötelezettség elmulasztása miatt — az említett törvénycikk 57. §-a alapján — a panaszost a másik szerződő féllel egyetemlegesen jogosan kötelezték a kivethető illeték összegének megfelelő bírság megfizetésére.

E bírság jogosságát nyilvánvalóan nem érintheti az a körülmény, hogy a szerződés érvényes létrejövetelét követőleg, tehát az illetékkötelezettség, illetve a bejelentési kötelezettség bekövetkezte után a szerződés egy később felmerült ténykörülmény folytán, azonban nem eredeti érvénytelenség okából, hatályában megszűnt.

(Közig. bir. 17.203/1925. P. sz.)

12. *Saját könyvekből saját célra kiállított könyvkivonat illetékmentes.* Indokolás: Panaszos azon alapon kifogásolja a terhére kiszabott illetéket, hogy a megleletezett könyvkivonatot a saját könyveiből és a saját részére állította ki és a kivonat a hitelesítés folytán a tőle követelt illetéknél magasabb illetékekkel lett ellátva a hitelesítő kir. közjegyző által.

A bíróság a kifogást alaposnak találta, mert panaszos a szóbanforgó könyvkivonatot a telekkönyvi hatóságnál zálogjog előjegyzése céljából használatra állította ki, tehát azt saját céljára állította ki és az 1920. évi XXIV. t.-c. 10. szakasza szerint a könyv-

kivonat csak abban az esetben esik bélyegilleték alá, ha azt a kereskedők vagy iparúzők egymás között vagy más személyek állítják ki. (3424—926. P.)

13. *Bejegyzési illeték-mentesség szegénységi jog alapján.* A szegénységi jog alapján megadott illeték-mentesség a bejegyzési illetékre is kiterjed. (20.221/1925. P.)

14. *Vagyonátruházási illeték.* Ha a jogügylet megbízott útján kötött, a jogügylet illetékkiszabásra akkor is a megbízott által is aláírt szerződés keltétől számított 15 nap alatt bejelentendő, ha a megbízók az okiratot netalán későbbben irták alá. (21.555/925—P. sz.)

Szerkesztői üzenetek:

— **k.** *Conversio*s ügylet — mint általában mindazok az ügyletek, melyekre a központi díj és illetékkiszabási hivatal birt kivételes illetékkességgel — a főváros egész területére nézve a székesfővárosi V. B. ker. adófelügyelősnél jelentendő be. —

A területi hatáskör az óvásokat illetőleg ismét szóba kerül. Az óvási terület szűkebb mint a közjegyzői működési terület (: 1874. XXXV. t. c. 50 §:) általában. A váltótörvény 98. §-a mint speciális jogszabály szerint u. i. óvás csak a közjegyzői székhelyen s az e helyhez csatolt járásbirósági területen vehető fel. — Ujpest, Kispest „nem Budapesthez csatolt járásbirósági terület“, ott tehát Budapesti közjegyző — semmiség terhe mellett (: L. Grecsák váltójog 396. old. :) — óvást nem vehet fel.

Írástudatlan vak személyesen váltói nyilatkozatot nem tehet. (: L. vtótörv. 104. §-a. — Nagy Ferenc: Magy. Vtójog kézik. 3. kiad. 517. old. 11. j. :) Az expediens, hogy a váltónyilatkozat kiállítása meghatalmazott által történik (Vtótörv. 105. §. :) A megbízott a vtónyilatkozatot akár a saját nevének, s meghatalmazotti minőségének kitétele mellett, akár e nélkül a képviselt nevének aláírásával állítja ki.

K—a. Igen zokon vesszük a közjegyzői pecséttel is ellátott, nyílt levelezőlapon tett *éles hangú* rekriminálást, amiért egy helyetteskartárs neve a névsorból kimaradt. Különösen, mikor ezért bennünket felelősség nem terhelhet (:L. e szám 119. old. jegyzet:). Kérem szives tudomásulvételét, hogy teljesen önzetlenül, minden érdek nélkül vállaltam a szerkesztéssel járó nem kis munkát, melyet a legapróbb részletekig egyedül magam végzek. Ez a szerény ténykedésem azt semmi esetre sem jelentheti, hogy most mindenkinek joga nyílt éleshangú támadásra. — Ilyet — hasonlóképpen „tisztelettel“, — de határozottan visszautasítok.

— **Iy.** A kinevezést a hivatalos lap tényleg nem hozta. Mi is hallomásból tudtuk, meg a napi lapokból, melyek közölték, hogy egy politikai párt a kinevezettet pártvacsorán ünnepelte.

Held irodalmi és nyomdavállalat Budapest, II., Margit körút 7. Telefon T. 273—95

10. Somogy megyei közjegyző április 15-től kezdődőleg 2—3 hónapra helyettes keres, ki távollétében az irodát ellátná.

11. Joghallgató, gépirásban jártas, fővárosi közjegyzői irodában, akár egész napos alkalmaztatást keres.

12. Pesthy János dr. nagykőrösi kir. közjegyző helyettes keres. — Levélbeli jelentkezések közvetlenül hozzá intézendők.

A jelentkezéseket a szerkesztőség továbbítja.

Hirdetési díj: alkalmazottat kereső részéről 2 P.
alkalmazást kereső részéről 1 P.

13. Vidéki (Bács megye) községi közjegyző, vagy közjegyző jelöltet, vagy közjegyzői ügyekben teljes gyakorlattal bíró irnokot keres.

HELD JÁNOS

irodalmi és nyomdavállalata

(Budapest, II., Margit-körút 7. — Telefon: T. 273—95)

— e lap előállítója —

elvállalja a közjegyzői irodák részére szükséges
nyomtatványok pontos, izléses és
jutányos készítését.